Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 232 (8972). • 1986 йил 9 декабрь, • сешанба • Баҳоси 3 тийин.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлислари тўғрисида ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

6 декабрь куни Тошкентда ўн биринчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг тўртинчи сессияси ўз ишини давом эттирди. Эрталаб соат 10 да учинчи мажлис очилди.

Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг раиси депутат **Ҳ. Алимова** «Меҳнат коллективлари ва уларнинг корхоналарни, муассасаларни, ташкилотларни бошқаришдаги ролини ошириш тўғрисида»ги СССР Қонуни Ўзбекистон ССРда қандай бажарилаётганлиги ҳақида» доклад қилди.

Докладни муҳокама қилишда депутат **Ғ. Қурбонов** (70-Ленин сайлов округи), «Узбексельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси касаба союз комитетининг раиси **П. В. Писоцкий**, депутатлар **У. Бегматов** (424-Олтиариқ сайлов округи), **Ю. В. Кочергин** (269-Коммунистик сайлов округи), **С. Т. Асқарова** (121-Панфилов сайлов округи), **Н. И. Кучерский** (262-Учқудуқ сайлов округи), **И. И. Рўзиев** (341-Зиёдин сайлов округи), **Л. И. Воронова** (398-Ширин сайлов округи), **О. Кўккўзов** (506-Шуманай сайлов округи) қатнашдилар.

Олий Совет КПСС XXVII съездининг талаблари асосида совет, хўжалик органлари ва жамоат ташкилотларининг «Меҳнат коллективлари ва уларнинг корхоналарни, муассасаларни, ташкилотларни бошқаришдаги ролини ошириш тўғрисида»ги СССР Қонунини бажариш борасидаги вазифалари ҳақида бир овоздан қарор қабул қилди.

Ўзбекистон ССР юстиция министри депутат **Б. Ғ. Олимжонов** «Умумий таълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилишнинг асосий йўналишлари муносабати билан Ўзбекистон ССРнинг халқ маорифи тўғрисидаги қонунига ҳамда Ўзбекистон ССРнинг бошқа қонун актларига ўзгартишлар киритиш тўғрисида» доклад қилди.

Депутатлар ушбу масала юзасидан бир овоздан Ўзбекистон ССР қонуни ва қарорини қабул қилдилар.

Олий Совет доимий комиссиялар составига ўзгартишлар киритди ва ушбу масала юзасидан тегишли қарор қабул қилди.

Сессияда депутатларнинг сўровларига жавобан Ўзбекистон ССР енгил саноат министрининг биринчи ўринбосари **Э. А. Таймазов** республика пойабзал фабрикаларида технология интизоми бузилишларини тўхтатиш ҳамда шу фабрикалар тайёрлаётган маҳсулот сифатини кескин ошириш борасида кўрилаётган чоралар ҳақида сўзлади. Республика Енгил саноат министрлигининг жавоби хусусида депутатлар **Т. Исоқова** (150-Пахтаобод сайлов округи), **Н. Маннопов** (48-Горький сайлов округи) сўзга чиқдилар.

Олий Совет шу масала юзасидан тегишли қарор қабул қилди.

Шундан кейин депутатлар Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Фармонларини тасдиқлаш тўғрисида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари депутат **Л. Ш. Бекқулбекова** докладини тингладилар ва тегишли қонунлар ҳамда қарорларни қабул қилдилар.

Шу билан ўн биринчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг тўртинчи сессияси ўз ишини тугатди.

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ТЎРТИНЧИ СЕССИЯСИ

ҚАЙТА ҚУРИШ ЙЎЛИДАН

5 декабрь куни Тошкентда ўн биринчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг IV сессияси юксак сиёсий кўтаринкилик ва ишчанлик вазиятида очилди.

Беш йиллик иккинчи йили бунёдкорлик программасини биргаликда белгилаб олиш, шаҳар ва қишлоқ меҳнатчиларига бу ишда мустаҳкам замин яратиш — республиканинг келаси йилги давлат плани ва бюджетини тасдиқлаш учун халқ депутатлари Ўзбекистон пойтахтига тўпландилар.

Бу йил — алоҳида йилдир. Совет халқи, бутун тараққийпарвар инсоният Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллигини нишонлашга тайёрланмоқда. Бу шонли санани муносиб кутиб олиш Улуғ Октябрь идеаллари ва ғалабаларини қадрловчи ҳар бир кишининг муқаддас бурчидир. Ана шу интилиш СССР Олий Совети олтинчи сессиясининг қарорларида ўз ифодасини топди. Бу ҳужжатларда мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришни жадаллаштириш концепциясини асослаб берган КПСС XXVII съездининг тарихий кўрсатмалари мужассамлашган.

Қайта қуриш жараёни шитоб билан илгариламоқда. Қайта қуриш жамиятимиз ҳаётининг барча соҳаларини ўз ичига олмоқда, тобора кўпроқ меҳнаткашлар оммаси ана шу чинакам революцион ишга реал қўшилмоқда. Ана шу буюк бурилиш даврида ишчидан тортиб министргача — ҳар бир киши ўз қараши, ўзининг ишга муносабатини талабчанлик билан қайта кўриб чиқиши, оддий, кундалик ишнинг қандай катта аҳамиятга эга эканлигини англаб олиши зарур. Қайта қуришдан ҳеч ким четда қолмаслиги керак.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев бундан икки ҳафта илгари тинчлик ва яхши ният визити билан Ҳиндистонга бора туриб Тошкентда тўхтаб ўтди. У республика раҳбарлари билан суҳбатда биринчи даражали эътиборни худди ана шу масалага қаратди. М. С. Горбачевнинг тавсиялари ва таклифлари Ўзбекистон давлат ҳокимияти олий органи ушбу сессияси кун тартибига киритилган масалаларни муҳокама қилишга алоҳида жўшқинлик бахш этди.

Халқ депутатлари Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, республика Госплани Раиси депутат **И. А. Каримовнинг** «Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1987 йилги давлат плани тўғрисида ҳамда Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986 йилги давлат плани қандай бажарилаётганлиги ҳақида»ги докладини, шунингдек республика молия министри **Й. И. Маматисаевнинг** «Ўзбекистон ССРнинг 1987 йилги давлат бюджети тўғрисида ва Ўзбекистон ССРнинг 1985 йилги давлат бюджетининг ижроси ҳақида»ги докладини юксак гражданлик активлиги, умумий ишнинг муваффақиятидан манфаатдорлик, принципиал талабчанлик, амалий танқид ва ўз-ўзини танқид руҳида муҳокама қилдилар.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси депутат **Ш. Р. Мирсаидовга** сўз берилади. (**Депутат Ш. Р. Мирсаидов нутқи алоҳида 4-бетида босилмоқда**).

— Ишчанлик вазияти, қайта қуриш ҳамда жадаллаштириш руҳи ва ғоялари барча меҳнаткашларда бутун кучни сарфлаб меҳнат қилиш иштиёқини уйғотмоқда, — деб таъкидлади Сурхондарё область партия комитетининг иккинчи секретари **Г. П. Степненко**. — Лекин жадаллаштириш жараёни биртекис бораётгани йўқ. Проблемаларни ҳал этиш учун ижодкорлик, дадиллик ва қатъият зарур. Ингичка толали пахта етиштириш, шубҳасиз, хўжалик юритишнинг иқтисодий самарадорлигини ошириш талабларига мос бўлиб тушаётганлигини практика яққол кўрсатди. Биз областда шундай пахта етиштиришни йил сайин кўпайтирмоқдамиз. Бироқ хом ашёнинг шу тури юзасидан маҳсулот ишлаб чиқаришга оид норматив ҳужжатларга риоя этилишига нисбатан ҳозир юксак талаблар қўйилаётган бир пайтда биз ўртача толали нав пахта учун ишлаб чиқилган ГОСТдан фойдаланмоқдамиз, ваҳоланки, бу навлар ўртасидаги тафовут яққол кўриниб турибди. Ингичка толали пахта учун дефолиант йўқ, конструкторлар унинг ҳосилини йиғиштириб оладиган машиналар яратиш устида ишламаяптилар, мавжуд механизмлар эса мукаммал эмас.

Ўзбекистон ССР Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министри депутат **П. Нуъмонов** сессия қатнашчиларига қайта қуриш республика қурувчилари ишида муайян ижобий силжишларга олиб келганлигини хабар қилди. Бир қанча ишлаб чиқариш объектлари ва қувватлар

(Давоми иккинчи бетда)

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида

УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ 70 ЙИЛЛИГИНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛАЙЛИК

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ўз қарори билан энг яхши пировард натижаларга эришиш учун мусобақани авж олдириб юборган ва Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллигини муносиб кутиб олиш юзасидан зиммаларига социалистик мажбуриятлар қабул қилган СССР 50 йиллиги номли «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Қўқондаги Охунбобоев номли тикувчилик фабрикаси, Ўрта Осиё темир йўли Фарғона бўлими, Косонсой район матлубот жамиятига қарашли универмаг комсомол-ёшлар бригадаси коллективларининг, «Узбекгидроэнергострой» тресты, Узагропромстройга қарашли 2-трестнинг 108-механизациялашган кўчма колоннаси қурувчилари, монтажчилари ва ишга туширувчиларининг, Фарғона область Олтиариқ районидаги қишлоқ хўжалиги меҳнатчиларининг ташаббусини маъқуллади.

Бу коллективлар вужудга келтирилган қувватлардан фойдаланишга янгича ижодий ёндашиш, меҳнат унумдорлигини ўстириш, ишлаб чиқариш ва технология интизомига риоя этиш, янги техника ва илғор технологияни яратиш ва жорий этиш, меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг илғор формаларини қўлланиш, социал тараққиётни жадаллаштириш йўли билан Улуғ Октябрнинг юбилейини меҳнат ютуқлари билан кутиб олишга, юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқариб, хом ашё, материаллар ва электр энергияни планга қўшимча равишда тежашган ҳолда беш йиллик икки йили топшириқларини муддатидан илгари бажаришга қарор қилдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети область, шаҳар, район партия комитетлари, министрликлар ва идоралар, Узсовпроф раҳбарлари бошланғич партия ташкилотлари, касаба союз ва комсомол ташкилотлари зиммасига барча меҳнат коллективларида мазкур ташаббус кенг муҳокама қилинишини ва қўллаб-қувватланишини, Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллиги шарафига юксак мажбуриятларни ишлаб чиқиб, қабул қилишни ташкил этиш вазифасини юклади.

Ўзбекистон ССР телевидение ва радиоэшиттириш Давлат комитетига, республика, область газеталари ва маҳаллий газеталарнинг редакцияларига меҳнатда, ишлаётганлар учун меҳнат, маиший ва дам олиш шароитларини яратишда, юбилей мажбуриятларини бажаришда юксак кўрсаткичларга эришган илғор коллективлар тажрибасини бутун чоралар билан пропаганда қилиш топширилди.

«СССР 50 йиллиги номли Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективининг Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллигини муносиб кутиб олиш юзасидан

СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ

Бирлашма ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари партия XXVII съезди, КПСС Марказий Комитети 1986 йил июнь Пленуми қарорларига амал қилиб, КПСС Марказий Комитетининг Совет Иттифоқи меҳнаткашларига «XII беш йилликка — совет халқининг илҳомбахш ижодкор меҳнати!» мурожаатига амалий ишлар билан жавоб қайтариб, Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллиги шарафига меҳнат вахтасида туриб ишлаб, қуйидаги социалистик мажбуриятларни қабул қиладилар:

ишлаб чиқариш ҳажми юзасидан йиллик план муддатидан илгари — 30 декабргача бажарилади, қўшимча равишда 1 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилади, 100 та трактор, 60 та прицеп тайёрланади, шу жумладан, Улуғ Октябрнинг юбилейигача 900 минг сўмлик маҳсулот, 90 та трактор, 50 та прицеп ва 100 минг сўмлик эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқарилади. Ана шу шонли санага қадар ҳар бешта ишлаб чиқариш бригадасидан бири меҳнат унумдорлигини ўстириш юзасидан беш йиллик икки йили топшириқларини бажаради.

Кучли тракторлар ишлаб чиқаришни ташкил этиш ва қишлоқ хўжалигига етказиб беришни жадаллаштириш мақсадида юз от кучига эга бўлган моторли Т-100 ХП тракторлари синови тугалланади ҳамда айни пайтда хўжалик жиҳатидан кенг текширув ўтказилади, бунинг учун биринчи кварталда пахта териш машиналарини ўрнатиш учун «Ташсельмаш» заводига 50 та трактор ва иккинчи кварталда Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитетига 50 та трактор етказиб берилади.

Технология интизомини мустаҳкамлаш юзасидан комплекс чора тадбирлар амалга оширилиб, маҳсулотнинг камида 93 проценти биринчи тақдимдаёқ давлат қабули вакилларига топширилишига эришилади.

Янги техника ва технология юзасидан 300 та тадбирни жорий этиш, шу жумладан 7 автомат, робототехника ва поток механизациялашган линияларни, 44 та автомат, ярим автомат ҳамда рақамли программа билан бошқариладиган станокларни жорий этиш ҳисобига меҳнат унумдорлиги 4,1 процент оширилади, ҳамда қўл меҳнати даражаси 2,6 процент камайтирилади, шу йўл билан 100 киши қўл меҳнатидан ҳоли қилиниб, бошқа ишларга ўтказилади. Ишчилар ва мутахассисларнинг ижодий активлиги бутун чоралар билан ривожлантирилиб, рационализаторлик таклифлари ва ихтироларни жорий этишдан 1,2 миллион сўм тежалади.

Цехлар сменалик ишини ошириш давом эттирилиб, 2 сменадаги ишчиларнинг нисбати 30,5 ўрнига 31,6 га етказилади, III сменадаги ишчилар нисбати 1986 йилдаги 4,6 процент ўрнига 7,5 процентга етказилади. Машина-ускуналарнинг сменадаги иш коэффициенти 1,67 процентга етказилади. Иш жойларини аттестациядан ўтказиш ва рационализациялаш ҳисобига 110 станок, 3,8 минг квадрат метр майдон бўшатилади. Бўшатилган майдонларда халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш ташкил этилади ва бундай молларни ишлаб чиқариш 1986 йилдаги иш ҳақи фондининг ҳар 1 сўми ҳисобига 14 тийин ўрнига 25 тийинга етказилади. Харидоргир товарларнинг ўнта янги турини ишлаб чиқариш ўзлаштирилади.

Қаттиқ иқтисод қилиш режими амалга оширилиб, металл сарфи нормаси, ноишлаб чиқариш чиқимлари камайтирилиб, планга қўшимча 500 минг сўмлик фойда олинади, топшириқда кўзда тутилганига қўшимча равишда 1 миллион киловатт-соат электр энергия, 1700 гигакалорий иссиқлик энергияси 650 тонна шартли ёқилғи тежаб қолинади.

Коллективда ташкилотчилик ва сиёсий ишларни кучайтириш, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш ҳисобига иш вақтининг беҳуда кетиши 10 процент камайтирилади, автомат линияларда, робототехника комплексларида ва рақамли программа билан бошқариладиган станокларда ишлаш учун 1650 нафар янги ишчи тайёрланади ва уларга иккинчи касб ўргатилади. 1750 ишчи ва инженер-техник ходимнинг малакаси оширилади. Асосий ва ёрдамчи ишлаб чиқариш цехларининг барча ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари сифат группаларида ўқитилади.

Меҳнат аҳлининг меҳнат, турмуш ва дам олиш шароитларини яхшилаш учун ҳамма цехларда санитария-маиший бинолар билан таъминланиш нормага мувофиқ даражага етказилади. 200 ўринли «Ғалаба» дам олиш зонаси фойдаланишга топширилади. Ёрдамчи хўжаликни ривожлантириш давом эттирилиб 300 бошга мўлжалланган чўчқахона қурилишининг биринчи навбати тугалланади.

Оталиқдаги 35, 120, 210, 211 ва 256-мактаблар билан биргаликда мактаб ислоҳоти амалга оширила бориб, заводда 350 нафар юқори синф ўқувчисининг ишлаб чиқариш практикаси ташкил этилади ҳамда ҳисоблаш маркази базасида 211-мактабнинг 120 ўқувчисига икки йиллик программа асосида электрон ҳисоблаш машиналарида программалаштириш ўргатилади.

Бирлашма ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари партия XXVII съезди қарорларини амалга оширишга муносиб ҳисса қўшамиз, Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллигини муносиб кутиб оламиз, деб Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика ҳукуматига ваъда берадилар.

Социалистик мажбуриятлар меҳнат коллективи йиғилишида муҳокама этилиб, қабул қилинган.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг ҚОНУНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССРни ИҚТИСОДИЙ ВА СОЦИАЛ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1987 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ПЛАНИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети қарор қилади:

1-модда. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети томонидан тақдим этилган Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1987 йилги Давлат плани Ўзбекистон ССР Олий Советининг План-бюджет комиссияси ва бошқа доимий комиссиялари киритган тузатишларни ҳисобга олган ҳолда тасдиқлансин.

2-модда. Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг асосий кўрсаткичлари бўйича 1987 йилда қуйидаги ўсиш суръатлари белгилансин:

	(1986 йил планига нисбатан ўсиш — процент ҳисобида)
Ҳосил қилинган миллий даромад	6,2
Саноат маҳсулоти — жами	4,9
Шу жумладан	
Ишлаб чиқариш воситалари ишлаб чиқариш	4,2
Истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш	7,2
Маблағ билан таъминлашнинг ҳамма манбалари бўйича халқ хўжалигига сарфланадиган капитал маблағлар	6,0
Ҳамма турдаги транспортда юк ташиш (жўнатиш) ҳажми	2,7
Ўзбекистон ССР Министрлар Совети тасдиқлайдиган давлат корхоналари ва ташкилотларининг хўжалик фаолиятидан олинадиган фойда	7,4
Аҳоли жон бошига тўғри келадиган реал даромадлар	1,5
Давлат ва кооператив савдоси чакана товар обороти (спиртли ичимликларни сотиш ҳажмидан ташқари)	6,5
Аҳолига тўловли хизматни амалга ошириш ҳажми	12,4
Ижтимоий истеъмол фондлари	5,2
Давлат бюджетидаги мактабгача тарбия муассасаларидаги болалар сони	4,8
Касалхоналардаги ўринлар миқдори	2,6

КПСС XXVII съездида қабул қилинган социал ривожланиш программасини ҳамда ўн иккинчи беш йиллик планида кўзда тутилган халқ турмуши даражасини ошириш топшириқларини изчиллик билан бажариш мақсадида 1987 йилда халқнинг турмуш даражасини ошириш тадбирлари марказлаштирилган тартибда амалга оширилсин, шу жумладан:

халқ маорифи ходимлари иш ҳақини ошириш тугаллансин;

соғлиқни сақлаш ва социал таъминот ходимларининг иш ҳақини босқичма-босқич ошириш давом эттирилсин;

бемор болаларга қараб туриш учун ҳақ тўланадиган давр 14 кунгача узайтирилсин;

колхозчилар ва уларнинг оилаларига 10 йилдан кўпроқ вақт илгари ойига 50 сўм миқдорида тайинланган пенсиялар оширилсин;

болаликдан инвалид бўлган кишиларга нафақа тўлаш кўпайтирилсин, 16 ёшгача бўлган инвалид болаларни дори-дармонлар билан текин таъминлаш жорий этилсин, болаликдан I ва II группа инвалидлар учун дори-дармонлар қийматини 50 процент камайтириш жорий этилсин;

олий ўқув юртлари ва илмий-тадқиқот муассасалари аспирантларининг стипендиялари миқдори оширилсин.

1987 йилда маблағ билан таъминлашнинг ҳамма манбалари ҳисобидан умумий саҳни 6 миллион 991 минг квадрат метр уй-жой қурилсин.

3-модда. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон ССР министрликлари, давлат комитетлари ва идоралари 1987 йил плани топшириқларини амалга ошириш давомида:

фан-техника тараққиёти, экономика структурасини қайта қуриш, бошқаришнинг энг оқилона формаларидан фойдаланиш, меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришни такомиллаштириш, ресурсларни тежашни халқ хўжалигининг хом ашё, материаллар, ёқилғи ва электр энергиясига бўлган эҳтиёжи ўсишини қондиришнинг ҳал қилувчи манбаига айлантириш негизида ишлаб чиқаришни интенсивлашни жадаллаштириш ва иқтисодий ўсиш суръатларини ошириш чоралари рўёбга чиқарилсин;

хўжалик механизмини такомиллаштириш, халқ хўжалиги тармоқларида меҳнат коллективларининг ижодий имкониятларини тўла намоён этишга, ишлаб чиқариш потенциалини тўлиқроқ ишга солишга имкон берадиган самарали ва ихчам бошқарув системасини яратиш ишлари давом эттирилсин. Ижтимоий ишлаб чиқаришнинг ҳар бир бўғини иш даражаси ва самарадорлигини янада ошириш, давлат, план ва меҳнат интизоми мустаҳкамланиши, план-топшириқлари ҳамда социалистик мажбуриятлар муваффақиятли суратда тўла ва ошириб бажарилиши учун, Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллигини муносиб кутиб олиш учун бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотлар меҳнат коллективларининг социалистик мусобақасини кенг авж олдириш таъминлансин.

4-модда. Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитети, халқ депутатлари маҳаллий Советлари социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштиришнинг барча резервларини ишга солиш, халқ истеъмоли моллари сифатини яхшилаш, хилларини кўпайтириш ва уларни ишлаб чиқаришни сезиларли даражада ошириш ҳамда аҳолига тўловли хизматлар ҳажмини ўстириш учун ўз ваколатларидан кенгроқ фойдалансинлар.

5-модда. Ўзбекистон ССР Министрлар Советига Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1987 йилги Давлат плани юзасидан Ўзбекистон ССР Олий Советининг План-бюджет комиссияси ва бошқа доимий комиссиялари хулосасида баён этилган таклифлар ва мулоҳазаларни, шунингдек Ўзбекистон ССР Олий Совети мажлисида депутатлар киритган таклифлар ҳамда фикр-мулоҳазаларни кўриб чиқиб, улар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилиш вазифаси топширилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Р. НИШОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри. 1986 йил 5 декабрь.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН ССРни ИҚТИСОДИЙ ВА СОЦИАЛ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1986 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ПЛАНИ ҚАНДАЙ БАЖАРИЛАЁТГАНЛИГИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

1. Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986 йилги Давлат плани қандай бажарилаётганлиги ҳақидаги доклади маълумот учун қабул қилинсин.

2. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш 1986 йилги Давлат планининг бажарилиши юзасидан зарур тадбирлар кўраётганлиги қайд этиб ўтилсин.

3. Ўзбекистон ССР Министрлар Советига Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986 йилги Давлат плани қандай бажарилаётганлиги тўғрисидаги масала юзасидан Ўзбекистон ССР Олий Советининг План-бюджет комиссияси ва бошқа доимий комиссиялари киритган таклифлар ва мулоҳазаларни, шунингдек Ўзбекистон ССР Олий Совети мажлисида депутатлар билдирган таклиф ва мулоҳазаларни кўриб чиқиш ҳамда улар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилиш вазифаси топширилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Р. НИШОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри. 1986 йил 5 декабрь.

ИЖОДИЙ СОЮЗНИНГ ПЛЕНУМИ БЎЛДИ

СССР Театр арбоблари союзи правлениесининг 6 декабрь куни бўлган биринчи пленумида СССР халқ артисти К. Ю. Лавров правление раиси, СССР халқ артисти О. Н. Ефремов правлениенинг биринчи секретари қилиб сайланди.

Барча иттифоқдош республикалар театр ташкилотла[рининг] раҳбарлари правлени[е] раисининг ўринбосарлар[и] этиб сайланди.

Ревизия комиссиясинин[г] биринчи мажлисида С. [..] Ремизов комиссиянинг ра[и]си қилиб сайланди.

(ТАСС).

Фойдали фикр алмашув

Тошкент олий партия мактабида партия, совет ва идеология ходимлари малакасини ошириш областлараро курси тингловчилари — Ўзбекистон шаҳар ва район партия комитетлари пропаганда ва агитация бўлими мудирларининг матбуот ходимлар[и] билан учрашуви бўлиб ўтд[и]. Унда қайта қуришни акти[в]лаштириш, КПСС XXV[II] съезди қарорларини бажа[]риш бўйича оммавий ахбо[]рот воситалари вазифалар[и] муҳокама қилинди.

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

СССР Министрлар Совети 1987 йил 4 январь якшанба дам олиш кунини 2 январь жума кунига ўтка[]зишга қарор қилди.

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ТЎРТИНЧИ СЕССИЯСИ

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг ҚОНУНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССРнинг 1987 ЙИЛГИ ДАВЛАТ БЮДЖЕТИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

1-модда. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети томонидан тақдим этилган Ўзбекистон ССРнинг 1987 йилги Давлат бюджети Иттифоқ бюджетидан СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1987 йилги Давлат планида кўзда тутилган тадбирларни пул билан таъминлаш учун ажратиладиган 1.786.904 минг сўм миқдоридаги маблағни ҳисобга олиб, даромадлар ва харажатлар бўйича жами 8.988.605 минг сўм миқдорида тасдиқлансин.

2-модда. Ўзбекистон ССРнинг 1987 йилги Давлат бюджетида давлат ва кооператив корхоналари ҳамда ташкилотларидан тушадиган даромадлар — оборот солиғи, ишлаб чиқариш фондлари учун олинадиган ҳақ, фойданинг эркин қолдиғи, фойдадан ажратмалар, даромад солиғи ва социалистик хўжаликдан олинадиган бошқа даромадлар жами 5.942.815 минг сўм миқдорида белгилансин.

3-модда. Ўзбекистон ССРнинг 1987 йилги Давлат бюджетида халқ хўжалигини — қурилиш индустриясини, енгил ва озиқ-овқат саноатини, қишлоқ хўжалигини, транспортни, уй-жой-коммунал хўжалигини ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқларини янада ривожлантиришни маблағ билан таъминлашга сарфланадиган харажатлар жами 4.104.903 минг сўм миқдорида белгилансин.

4-модда. Ўзбекистон ССРнинг 1987 йилги Давлат бюджетида социал-маданий тадбирларга, мактабгача тарбия болалар муассасаларига, умумий таълим мактаблари, ҳунар-техника билим юртлари, ўрта махсус ва олий ўқув юртлари, илмий-тадқиқот муассасалари, кутубхоналар, клублар, театрлар, матбуот, телевидение, радиоэшиттиришга ҳамда маориф ва маданият соҳасидаги бошқа тадбирларга; касалхоналар, поликлиникалар, санаторийларга ҳамда бошқа соғлиқни сақлаш ва физкультура муассасаларига; пенсия ва нафақалар тўлашга ажратиладиган маблағлар жами 4.594.569 минг сўм миқдорида, шу жумладан, давлат социал страхованиеси бюджетдан 751.000 минг сўм миқдорида белгилансин.

5-модда. Ўзбекистон ССРнинг 1987 йилги Давлат бюджетида давлат ҳокимияти органлари ва давлат бошқаруви органларини ҳамда судларни таъминлашга ажратиладиган маблағлар 84.182 минг сўм миқдорида белгилансин.

6-модда. Ўзбекистон ССРнинг 1987 йилги республика бюджети даромадлар ва харажатлар бўйича, маҳаллий бюджетларга ўтказиладиган 3.007.018 минг сўм миқдоридаги маблағни ҳам ҳисобга олиб, 8.576.632 минг сўм миқдорида белгилансин.

7-модда. Қорақалпоғистон Автоном Совет Социалистик Республикасининг 1987 йилги Давлат бюджети ва областлар ҳамда Тошкент шаҳрининг 1987 йилги маҳаллий бюджетлари даромадлар ва харажатлар бўйича 3.418.991 минг сўм миқдорида белгилансин, шу жумладан:

	(минг сўм)
Қорақалпоғистон Автоном Совет Социалистик Республикаси	326536
Андижон области	270312
Бухоро области	190958
Жиззах области	120639
Қашқадарё области	230932
Навоий области	98356
Наманган области	232155
Самарқанд области	298500
Сурхондарё области	197613
Сирдарё области	118576
Тошкент области	341411
Фарғона области	324770
Хоразм области	177072
Тошкент шаҳри	491161

8-модда. 1987 йил учун Қорақалпоғистон Автоном Совет Социалистик Республикаси Давлат бюджетига ҳамда областлар ва Тошкент шаҳрининг маҳаллий бюджетларига ажратмалар қуйидаги миқдорда тасдиқлансин:

А) оборот солиғидан (маҳаллий саноат, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ва матлубот кооперацияси бирлашмалари, корхоналари ва ташкилотларининг тўловлари бу ҳисобга кирмайди): Қорақалпоғистон АССР, Жиззах, Қашқадарё, Сурхондарё ва Сирдарё областларига —100 процент, Андижон областига —97,4 процент, Бухоро областига —93,6 процент, Навоий областига —83,1 процент, Наманган областига —97,5 процент, Самарқанд областига —50,0 процент, Тошкент областига — 95,6 процент, Фарғона областига —73,8 процент, Хоразм областига —76,2 процент ва Тошкент шаҳрига —28,9 процент;

маҳаллий саноат, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ва матлубот кооперацияси бирлашмалари, корхоналари ва ташкилотлари тўлайдиган оборот солиғидан — 100 процент;

Б) колхозлардан олинадиган даромад солиғидан, қишлоқ хўжалик солиғидан, бўйдоқлардан, СССРнинг ёлғиз ва оила аъзолари кам бўлган гражданларидан олинадиган солиқлардан, ўрмонлардан келадиган даромадлардан, пул-буюм лотереялари тушумларидан, Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти министрлиги корхоналари ва ташкилотларининг ишлаб чиқариш асосий фондлари ва нормалаштириладиган оборот маблағлари учун фойдадан бюджетга тушадиган тўловлардан —100 процент;

В) аҳолидан олинадиган даромад солиғидан: Қорақалпоғистон АССР, Андижон, Жиззах, Қашқадарё, Навоий, Наманган, Сурхондарё ва Сирдарё областларига — 100 процент, Бухоро областига 70 процент, Тошкент областига—80 процент, Хоразм областига—50 процент, Самарқанд ва Фарғона областларига —45 процент ва Тошкент шаҳрига —5 процент.

Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1987 йилга мўлжалланган Давлат планида кўзда тутилган тадбирларни пул билан таъминлаш учун 1987 йилда республика бюджетидан Қорақалпоғистон Автоном Совет Социалистик Республикаси Давлат бюджетига 124.078 минг сўм, Жиззах областининг маҳаллий бюджетига 3.704 минг сўм, Қашқадарё областининг маҳаллий бюджетига 5.023 минг сўм, Сурхондарё областининг маҳаллий бюджетига 23.769 минг сўм ва Сирдарё областининг маҳаллий бюджетига 13.170 минг сўм ажратилсин.

9-модда. Ўзбекистон ССРнинг 1987 йил республика бюджети бўйича касса оборотидаги нақд пул миқдори 35.000 минг сўм қилиб тасдиқлансин.

10-модда. 1987 йилда Қорақалпоғистон Автоном Совет Социалистик Республикасининг Давлат бюджети, областлар ҳамда Тошкент шаҳрининг маҳаллий бюджетлари бўйича касса оборотидаги нақд пул миқдори 70.600 минг сўм қилиб белгилансин, шу жумладан:

	(минг сўм)
Қорақалпоғистон Автоном Совет Социалистик Республикасида	5800
Андижон областида	5700
Бухоро областида	3800
Жиззах областида	2500
Қашқадарё областида	4700
Навоий областида	2000
Наманган областида	5000
Самарқанд областида	6600
Сурхондарё областида	4400
Сирдарё областида	2400
Тошкент областида	8100
Фарғона областида	6600
Хоразм областида	3200
Тошкент шаҳрида	9800

11-модда. Ўзбекистон ССР Министрлар Советига Ўзбекистон ССРнинг 1987 йилги Давлат бюджети юзасидан Ўзбекистон ССР Олий Советининг План-бюджет комиссияси ва бошқа доимий комиссиялари хулосасида баён этилган таклифлар ва мулоҳазаларни, шунингдек, Ўзбекистон ССР Олий Совети мажлисида депутатлар киритган таклифлар ва фикр-мулоҳазаларни кўриб чиқиб, улар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилиш вазифаси топширилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Р. НИШОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари. Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри. 1986 йил 5 декабрь.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР 1985 ЙИЛГИ ДАВЛАТ БЮДЖЕТИНИНГ ИЖРОСИ ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТНИ ТАСДИҚЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССРнинг 1985 йилги Давлат бюджети даромадлар бўйича 8.444.836 минг сўм миқдорида ва харажатлар бўйича 8.117.135 минг сўм миқдорида, даромадлар харажатлардан 327.701 минг сўм миқдорида ортиқ қилиб бажарилганлиги тўғрисидаги ҳисобот тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Р. НИШОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри. 1986 йил, 5 декабрь.

ҚАЙТА ҚУРИШ ЙЎЛИДАН

(Давоми. Боши биринчи бетда).

ишга солинди, шаҳарлар, посёлкалар ва қишлоқларнинг юз минглаб аҳолиси янги шинам квартираларга кўчди, янги мактаб ва боғчалар очилди. Барча бош пудратчи министрликлар учун истисносиз ёрдамчи пудрат ишлари плани бажарилди. Айни вақтда қурувчиларнинг иш натижалари анча юқори бўлиши мумкин эди.

Капитал қурилишни тубдан яхшилашда партия ва ҳукуматимизнинг қурилишда шартнома билан нархларни белгилашгача тўла хўжалик ҳисобига, ўз харажатларини ўзи қоплашга ўтиш, қурилиш-монтаж ташкилотларининг мустақиллигини ошириш, прогрессив молия-кредит муносабатларини жорий этиш ҳақидаги қарорлари жуда катта аҳамиятга эга. Шу муносабат билан ҳозирги вақтда қурилиш-монтаж ташкилотларида катта ташкилотчилик ишини авж олиб кетди. Келгуси йил планининг тақдири кўп жиҳатдан бу иш нечоғли тўғри ва ўз вақтида якунланишига боғлиқдир.

Сўнг халқ депутатлари Тошкент область Советн ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари депутат **О. Г. Айдаков** сўзга чиқади. **(Депутат О. Г. Айдаков нутқи 4-бетда алоҳида босилмоқда).**

— Бизнинг ҳаммамиз интенсивлаш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш резервларидан тўлароқ фойдаланиш учун кўп ва собот билан меҳнат қилишимиз зарур, — деб уқтирди Самарқанд пойафзал фабрикасининг шлифовкачиси депутат **Л. А. Васильева.** — Бунда гап иқтисодий ўсиш омилларини ишга тушириш тўғрисидагина эмас, балки айни вақтда социал вазифаларни ҳал этиш тўғрисида ҳам бормоқда. Январь ойидан бошлаб бизнинг фабрикамиз ўз-ўзини маблағ билан таъминлашга ўтади. Барча ишлаб чиқариш цехлари ва бригадалари икки сменали иш режимига ўтказилади.

— Жадаллаштириш етарли эмаслигининг сабаблари шундаки биз эски иш усулини унча дадил тугатмаяпмиз, экономика ва идеология нинг энг муҳим соҳаларига партиявий таъсирни кескин кучайтира олмадик, кадрларга нисбатан етарли талабчанлик қилмаяпмиз, ҳамма жойда ҳам юксак талабчанлик муҳитини ярата олмадик, — деди Сирдарё область партия комитетининг иккинчи секретари депутат **Б. А. Алламуродов.** — Областимизда қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштириш ва уни қайта ишлаш балансланмаганлигининг таъсири йил сайин кўпроқ сезилмоқда. Бу ҳозирги вақтда агросаноат комплексининг энг бўш бўғинидир. Ўзингиз ўйлаб кўринг, бизда тайёрланган мева ва сабзавотнинг тўрт процентигина область корхоналарида қайта ишланмоқда. Хом ашё ва тайёр маҳсулотларни ташиш ҳам қимматга тушмоқда. Чорва моллар Бекобод гўшт комбинатига олиб борилади, сут Тошкент сут заводига топширилади, мева-сабзавот ва узум эса Янгийўлга олиб борилади, тайёрланган маҳсулот областга яна ташиб келтирилади. Бизнингча қайта ишлаш корхоналарини область территориясида жойлаштириш иқтисодий жиҳатдан фойдалидир.

Навоий область Қизилтепа районидаги «Бўстон» совхозининг механизатори депутат **Р. Н. Валиева** ўз нутқини деҳқон меҳнати самарадорлигини ошириш билан боғлиқ муҳим масалаларга бағишлади. Республикада, деди у, ғўза селекцияси ва уруғчилиги билан шуғулланувчи турли муассасалар, институтлар кўп. Бироқ, бизнинг районимиз ва бошқа районларнинг хўжаликлари бир қанча йиллардан буён серҳосил ғўза навлари билан таъминланмаяпти. Кейинги икки йил мобайнида биз кечпишар пахта навини экмоқдамиз, бу пахта толасининг пишиқлиги ва узунлиги стандарт талабларига мос келмайди. Бу эса пахта сифати ва сортининг пасайишига олиб келмоқда. Фақат шу сабабдангина районимиз хўжаликлари икки йил ичида бир миллион сўмдан кўпроқ даромадни бой бердилар. Суғориладиган деҳқончиликни сув билан барқарор таъминлаш нақадар муҳим аҳамиятга эга эканлиги ҳаммага маълум. Сув жуда тақчил бўлганлиги ва сув истеъмол қилиш қаттиқ чекланганлиги шунга олиб келдики, район хўжаликлари бу йил ерларнинг етарли даражада самарадорлигига эриша олмадилар. Бу ҳол областимизда сувни эҳтиёт қилиш чораларини амалга ошириш, каналларга бетон ётқизиш, зовур-каналларни тўғрилаш, капитал маблағни оқилона тақсимлаш зарурлигидан яна бир бор далолат бериб турибди.

— Беш йиллик иккинчи йилига ҳозирлик кўриб, — деди республика маҳаллий саноат министри депутат **Ў. К. Исмоилов,** — министрлик асосий эътиборни қолоқ участкаларга, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш резервларини қидириб топишга, тармоқ маҳсулотига эҳтиёжни тўлароқ қондиришга қаратмоқда. Ишлаб чиқариш ҳажми суръатларини ошириш, тармоқнинг ҳамма корхоналарини икки-уч сменали иш режимига ўтказиш мўлжалланмоқда. Маҳаллий хом ашёдан ва ишбоп чиқиндилардан маҳсулот ишлаб чиқариш яна ҳам ривожланади. Тошкент, Андижон, Бухоро ва Самарқанд фирма магазинлари аҳолига оҳак, ғишт, мармар ва мармар ушоғи, ганч, қадоқланган қум сота бошлайдилар. Бу планларни реализация қилиш бир қанча муҳим ташкилий ва техникавий тадбирларни кенг кўламда амалга оширишни тақозо этади. Бунда барча корхоналарни хўжалик юритишнинг янги шароитларига ўтказиш биринчи даражали аҳамият касб этмоқда. Аммо бу жараённи ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатини оширмасдан туриб тасаввур этиб бўлмайди. Иш жойларини аттестация қилишни ниҳоясига етказиш, янги техника ва илғор технологияни жорий этиш, ишлаб чиқаришни механизациялаш даражасини ошириш кўзда тутилмоқда. Бироқ, сифат учун курашни фақат илмий-техникавий ёки ташкилий тадбирлар комплекси билангина ҳал этиб бўлмайди. Барча меҳнаткашлар психологиясини қайта қуриш лозим.

Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети раисининг биринчи ўринбосари депутат **А. И. Балакин** автоном республиканинг иқтисодий ва социал ривожлантиришни жадаллаштиришга халақит бераётган проблемалар ва талайгина фойдаланилмаётган резервлар тўғрисида гапирди. Бу йилги планни бажаришда айрим ижобий силжишларга эришилганлигига қарамай, кўпгина камчиликларга ҳали барҳам берилган эмас. Айниқса енгил саноатда, қурилиш индустриясида, бинокорлик материаллари саноатида ишлаб чиқариш қувватларидан яхши фойдаланилмаяпти. Ишлаб чиқариш ва социал-маданий объектларни фойдаланишга топшириш норматив муддатлари барбод этилмоқда, қурилиш ишларининг сифати паст. Агросаноат комплексидаги ишларнинг аҳволи ҳамон қониқарсиз бўлиб қолмоқда. Пахта тайёрлаш плани бажарилмади. Шоли, сабзавот ва мева планидагидан анча кам тайрланди. Буларнинг ҳаммаси автоном республикада қайта қуриш жуда секинлик билан бораётганлигидан далолат беради. План, технология ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, жамоат турмушининг барча соҳаларида тегишли тартиб ўрнатиш юзасидан кўп иш қилиш керак. Ҳозир партия, совет, хўжалик ва жамоат ташкилотларининг фаолияти мана шунга қаратилган.

Партиянинг стратегик йўли аввало фан-техника тараққиёти асосида ишлаб чиқаришни интенсивлаштиришни, асосий фондларни янгилашни, ишлаб турган корхоналарни реконструкциялашни тақозо этади, — деди Андижон область ижроия комитетининг раиси депутат **Ж. Ҳасанов.** — Бироқ, областимизда ана шу асосий талаблар ҳозирча жуда суст бажарилмоқда. Планда ишлаб турган корхоналарнинг ўндан бир қисмидан ҳам камроғини реконструкциялаш кўзда тутилган. Эскича ишлаш капитал қурилиш планларини бажаришга тўсқинлик қилмоқда. Аграр секторда айниқса қийин аҳвол вужудга келди. Бу соҳада эскиликка одатланиб қолинган иш методларига мойиллик, интенсив технологиянинг имкониятларига етарли баҳо бермаслик айниқса яққол сезилмоқда. Ҳар бир участкада талайгина ҳал этилмаган масалалар ва муаммолар бор. Ишни кўнгилдагидек йўлга қўйиш, партия илгари сурган талаблар даражасида бўлиш учун раҳбар ҳам, оддий ишчи ва колхозчи ҳам — ҳамма зўр активлик билан меҳнат қилиши керак.

— Ўн иккинчи беш йилликнинг биринчи йили биз учун қайта қуришда муҳим босқич бўлди, — деб таъкидлади «Главсредазирсовхозстрой» бошлиғи депутат **Э. Турсунов.** — Бугунги кунда бизнинг асосий вазифамиз — социал маданий-маиший объектларни қуришдан, чала-чулпа ишларга барҳам беришдан, иш сифатини оширишдан, қурилишларни тугалламаслик ҳолларига чек қўйишдан иборат, Қўриқ ерларга қишлоқ хўжалигини барқарор ривожлантириш учун бир қатор етилган масалаларни тезда ҳал этиш керак. Афсуски, район, область органлари буни ҳамиша ҳам яхши тушуниб олаётгани йўқ.

— Жадаллаштириш, ҳаётнинг ҳамма жабҳаларида қайта қуриш йўли Муборак шаҳрининг жўшқин тараққиётини ҳам белгилаб бермоқда, — деб бошлади ўз нутқини Муборак шаҳар партия комитетининг биринчи секретари депутат **С. А. Иброҳимов.** — Аммо дастлабки қадамларгина қўйилди, холос. Шаҳарда катта куч-ғайрат ва маблағ сарфлаб бунёд этилган ишлаб чиқариш потенциалидан ҳали етарли фойдаланилмаётганлигини яққол ҳис этиб турибмиз. Лойиҳадаги қувватлар тўла ўзлаштирилмаган, меҳнат, ишлаб чиқариш ва план интизоми пастлигича қолмоқда, кўпгина кадрлар қайта қуришда сусткашлик қилмоқдалар. Буларнинг ҳаммаси Муборак шаҳридагина кузатилаётгани йўқ. Шаҳар аҳолиси нормал яшаб ишлаши учун иссиқлик ва сув таъминоти, ирригация, мактаблар қурилиши масалалари ҳам тезроқ ҳал этилиши керак. Биз ҳозирги вақтда инсон омилини тўла активлаштирмай туриб белгиланган планларимизни муваффақиятли бажариш, жадаллаштиришга эришиш мумкин эмаслигини ҳаммамиз яхши тушуниб олишимиз керак.

Жиззахдаги устки трикотаж фабрикасининг бош инженери депутат **И. И. Лутфуллаев** шаҳардаги кўпчилик корхоналар ва ташкилотлар ўз имкониятларига яраша ишламаётганлигини, улар белгиланган план ва социалистик мажбуриятларни бажармаётганлигини таъкидлаб, буларнинг ҳаммаси хўжасизлик ва нўноқ раҳбарлик оқибати эканлигини кўрсатиб ўтди. Қайта қуриш техника ва технологияни такомиллаштириш билан бир қаторда социал соҳани ҳам ривожлантиришга жиддий эътибор беришни, муаммоларни ҳал этишга комплекс ёндошишни талаб қилмоқда.

— Бугунги кунда биз одамларнинг меҳнат, турмуш шароитларидаги, уларнинг ишга муносабатидаги ўзгаришларни яққол кўриб турибмиз, — дейди Наманган область Уйчи районидаги 38-ўрта мактаб ўқитувчиси депутат **М. Т. Хотамова.** — Наманган пахтакорлари об-ҳаво шароитлари мураккаб келганлигига қармай, пахта тайёрлаш йиллик планини ошириб адо этдилар. Ишга масъулиятни хис этган ҳолда янгича ёндошиш нимада айниқса яққол намоён бўлди? Мана икки йилдирки, областда мактаблардаги дарслар бир кун ҳам тўхтатилгани йўқ: дала ишларининг ҳаммаси ўқувчиларни жалб этмасдан бажарилмоқда. Бу эса таълим-тарбия ишларини кескин яхшилаш, ўқувчиларнинг ўзлаштиришини ошириш имконини берди.

Қўшкўпир район ижроия комитетининг раиси депутат **С. Салаева** партиянинг жадаллаштиришга қаратилган йўлини амалга ошириш яхши натижалар бераётганлигини таъкидлади. Айни вақтда у районда ҳали ҳам мавжуд бўлган камчилик ва нуқсонларга батафсил тўхталиб ўтди.

— Колхозимизда меҳнат шароитларини яхшилашга катта эътибор берилмоқда. социал масалалар муваффақиятли ҳал қилинмоқда, — деди Фарғона область Охунбобоев районидаги Ленин номли колхоз раиси депутат **К. И. Охунбобоев.** — Бироқ биз қишлоқдаги ҳар бир оилани яхши уй-жой билан таъминлаш, ҳамқишлоқларимиз шаҳарликлар сингари коммунал — маиший хизматлардан баҳраманд бўлишлари учун кўп иш қилишимиз керак. Районда ҳар йили мингдан ортиқ янги оила пайдо бўлмоқда. Айни вақтда кооператив уйлар қуришда, уларга ер ажратишда катта муаммолар бор.

Бухоро область ижроия комитетининг раиси депутат **Н. Нарзуллаев** областни беш йиллик иккинчи йилида социал-иқтисодий ривожлантириш истиқболларига тўхталиб, тезлаштиришнинг барча имкониятлари ҳали тўла ишга солинмаганлигини таъкидлади. Халқ хўжалик комплексида талайгина номутаносибликлар сақланиб қолмоқда.

Социал соҳани ривожлантириш жиддий равишда орқада қолмоқда. Фондларнинг самарадорлигини барқарор ўстириш таъминланмаяпти, асбоб — ускуналарнинг смена коэффициентини ошириш масалалари секинлик билан ҳал этилмоқда, шартномага мувофиқ маҳсулот етказиб бериш интизоми оқсамоқда. Агросаноат комплексига раҳбарлик қилишдаги камчилик ва нуқсонлар айниқса кўзга ташланмоқда. Нотиқ республика Фанлар академиясидан, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлимидан, Ўзбекистон ССР Агросаноат давлат комитетидан яқин вақт ичида область ерларини ўрганиб чиқиб, биринчи галдаги гидромелиорация ишлари йўналиши ва ҳажмларини белгилаб беришни илтимос қилди.

Сўнгра сўз Р. Р. Шредер номли илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори депутат **М. М. Мирзаевга берилади. (Депутат М. М. Мирзаев нутқи 4-бетда алоҳида босилмоқда).**

Шу билан республиканинг келаси йилги давлат плани ва бюджети лойиҳаларини муҳокама қилиш тугади. Олий Совет План — бюджет ва бошқа доимий комиссияларнинг тузатишларини ҳисобга олиб, Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг давлат плани ва давлат бюджети тўғрисида бир овоздан қонунлар қабул қилди.

* * *

6 декабрда Ўзбекистон ССР Олий Советининг сессияси ўз ишини давом эттирди. Депутатлар «Меҳнат коллективлари ва уларнинг корхоналарни, муассасаларни, ташкилотларни бошқаришдаги ролини ошириш тўғрисида»ги СССР Қонуни Ўзбекистон ССРда қандай бажарилаётганлиги ҳақида»ги масалани муҳокама қилдилар. Ўзбекистон касаба союзлари республика советининг раиси депутат **Х. Алимова** шу ҳақда доклад қилди. — **(Депутат Х. Алимова доклади газетанинг 3-бетида босилмоқда).**

Ҳар бир меҳнаткашнинг сиёсий ва ижодий активлигини ўстиришни таъминлаётган, одамнинг коллектив олдидаги масъулиятини оширишда, унинг олдида турган вазифаларни ҳал этишга новаторларча ёндошувни тарбиялашда айниқса катта роль ўйнаётган бу қонун республикамизда қандай амалга оширилаётганлиги тўғрисида қизғин фикр айирбошланди. Докладни муҳокама қилишда Ўзбекистон ССР Мебель ва ёғочсозлик саноати министри депутат **Ғ. Х. Қурбонов,** «Узбексельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси касаба союз комитети раиси **П. В. Писоцкий (Депутат П. В. Писоцкий нутқи 4-бетда алоҳида босилмоқда),** — Олтиариқ район партия комитетининг биринчи секретари **У. Бегматов,** Ўзбекистон «Электротерм» ишлаб чиқариш бирлашмаси бош заводининг токари **Ю. В. Кочергин,** Андижон тикувчилик — ишлаб чиқариш бирлашмасининг тикувчи-мотористи **С. Т. Асқарова,** Навоий кон-металлургия комбинатининг директори **Н. И. Кучерский,** Пахтачи районидаги Свердлов номли колхоз бригадири **И. И. Рўзиев,** Сирдарё ГРЭСи электромонтёри **Л. И. Воронова,** Қорақалпоғистон АССР Шуманай районидаги Гагарин номли совхоз директори **Ў. Кўккўзов** иштирок этдилар.

КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленумида асослаб берилган ва партия XXVII съездининг стратегик йўли сифатида қабул қилинган мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш концепцияси меҳнат коллективлари тўғрисидаги қонунни амалга оширишга ҳам янгича ёндошишни талаб қилмоқда, деб таъкидлашди муҳокамада сўзга чиққан нотиқлар. Асосий ишлаб чиқариш бўғини бўлган меҳнат коллективи ишини қайта қуришнинг бугунги кундаги бош йўналиши ҳар бир кишининг ижодий фикр юритиб, кечагидан унумли ва сифатли меҳнат қилишига эришишга қаратилиши керак. Қонуннинг ҳаётимиздан мустаҳкам ўрин олган барча қоидалари меҳнаткашларнинг ижодий активлигини оширишга, совет демократияси асосларини мустаҳкамлашга ва ривожлантиришга, социал адолат принципларини қарор топтиришга ёрдам бермоқда. Меҳнат коллективлари ана шу қоидалар асосида истиқбол ва жорий планлар, аниқ мақсадга қаратилган комплекс программаларни ишлаб чиқишда ва муҳокама қилишда, қишлоқ ва шаҳарларнинг ишлаб чиқариш фаолияти ва социал ривожланиши билан боғлиқ барча масалаларни ҳал этишда актив қатнашмоқдалар.

Айни вақтда бу қонун қоидаларини изчил ва ижодий амалга оширилиши жуда катта аҳамиятга эга эканлиги ҳали ҳамма жойда ҳам яхши тушуниб олинганича йўқ, деб таъкидлашди депутатлар: Айрим раҳбарлар эскича яшаш ва ишлашни афзал билиб, коллектив аъзолари билан маслаҳатлашиш, уларнинг истакларини ҳисобга олишни эп кўрмаётирлар. Раҳбарларнинг меҳнат коллективлари олдида доимий суратда ҳисоб бериб туриши ҳамма жойда ҳам одат тусига кирган эмас, қонуннинг интизом, уюшқоқлик ва тартибни мустаҳкамлаш, социалистик мусобақанинг чинакам таъсирини ривожлантириш, илғор тажрибани ёйиш, социал программаларни амалга ошириш учун курашдаги имкониятларидан тўлиқ фойдаланилмаяпти.

Муҳокамадан кейин Олий Совет КПСС XXVII съездининг талаблари асосида совет, хўжалик органлари ва жамоат ташкилотларининг «Меҳнат коллективлари ва уларнинг корхоналарни, муассасаларни, ташкилотларни бошқаришдаги ролини ошириш тўғрисида»ги СССР қонунини бажариш борасидаги вазифалар ҳақида бир овоздан қарор қабул қилди.

Сўнгра депутатлар Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг фармонларини тасдиқладилар ҳамда тегишли қонун ва қарорлар қабул қилдилар.

Шу билан ўн биринчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг тўртинчи сессияси ўз ишини тамомлади.

(ЎзТАГ).

БЕШ ЙИЛЛИКДАГИ ЗАРБДОР МЕҲНАТ УЧУН

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг «Ўн иккинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажариш учун Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси тўғрисида»ги қарори билан ишчилар, колхозчилар, инженер-техник ходимлар, мутахассислар ва хизматчиларни мукофотлаш учун «Ўн иккинчи беш йиллик зарбдори» ягона умумиттифоқ нишони, бригадаларнинг коллективлари учун эса «Ўн иккинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажарганлик учун» ягона умумиттифоқ Фахрий ёрлиғи таъсис этилди.

СССР Меҳнат ва социал масалалар давлат комитети билан ВЦСПС секретариати «Ўн иккинчи беш йиллик зарбдори» ягона умумиттифоқ нишони ҳамда «Ўн иккинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажарганлик учун» ягона умумиттифоқ Фахрий ёрлиғи тўғрисидаги Низомни тасдиқладилар.

Низомда уқтириб ўтилганидек, беш йиллик план топшириқларини муддатидан илгари бажарган, ишлар юқори сифатли бўлгани ҳолда унумдорликни тубдан оширишга эришган, моддий ресурслар ва ёқилғи-энергетика ресурсларини тежашга конкрет ҳисса қўшган, техника ижодиётида актив қатнашаётган, меҳнат интизомини бузмаган ишчилар, колхозчилар, бирлашмаларнинг, корхоналарнинг, колхозлар, совхозларнинг, қурилиш, савдо, илмий-тадқиқот ҳамда бошқа ташкилотлар ва муассасаларнинг инженер-техник ходимлари, мутахассислари ва хизматчилари «Ўн иккинчи беш йиллик зарбдори» ягона умумиттифоқ нишони билан мукофотланадилар.

Беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажарган, меҳнат унумдорлигини, юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришни анча ўстиришга эришган, хом ашё, энергия, машина ва ускуналардан самарали фойдаланаётган, янги техника ва илғор технологияларни ўзлаштириш ҳамда жорий этишда актив қатнашаётган, ўртага қўйилган вазифаларни ҳал этишга новаторларча ёндашиб, юксак интизом ва уюшқоқлик кўрсатган бирлашмалар, корхоналар, колхозлар, совхозлар, қурилиш, савдо, илмий-тадқиқот ҳамда бошқа ташкилотлар ва муассасалар илғор бригадалари (участкалари, звенолари, фермалари, бўлинмалари)нинг коллективлари «Ўн иккинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажарганлик учун» ягона умумиттифоқ Фахрий ёрлиғи билан мукофотланадилар. «Ўн иккинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажарганлик учун» ягона умумиттифоқ Фахрий ёрлиғига сазовор бўлган, эришилган натижаларга энг кўп ҳисса қўшган бригадаларнинг аъзолари «Ўн иккинчи беш йиллик зарбдори» ягона умумиттифоқ нишони билан мукофотланадилар.

Беш йиллик учун план топшириқларига эга бўлмаган бригадаларнинг ходимлари ва коллективлари беш йиллик мобайнида йиллик топшириқларни, шахсий ва коллектив ижодий планларни муддатидан илгари бажариб, умуман бригадалар, участкалар ёки корхоналар ҳамда ташкилотлар коллективларининг беш йиллик планлари ва мажбуриятларини муваффақиятли бажаришларига кўмаклашганлари тақдирда тегишли равишда ягона умумиттифоқ нишони, ягона умумиттифоқ Фахрий ёрлиғи билан мукофотланишлари мумкин.

Бирлашма, корхона, ташкилот, муассаса маъмурияти, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари биргаликда меҳнат коллективининг фикрини ҳисобга олиб, ягона умумиттифоқ нишони ва ягона умумиттифоқ Фахрий ёрлиғи билан мукофотлаш тўғрисида илтимоснома билан мурожаат этадилар.

«Ўн иккинчи беш йиллик зарбдори» ягона умумиттифоқ нишони ва «Ўн иккинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажарганлик учун» ягона умумиттифоқ Фахрий ёрлиғи билан беш йиллик мобайнида бир марта мукофотлаш мумкин.

Ягона умумиттифоқ нишони ва ягона умумиттифоқ Фахрий ёрлиғи тўғрисидаги Низомнинг тўла тексти «Труд» газетасида эълон қилинади.

[ТАСС].

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ТЎРТИНЧИ СЕССИЯСИ

«МЕҲНАТ КОЛЛЕКТИВЛАРИ ВА УЛАРНИНГ КОРХОНАЛАРНИ, МУАССАСАЛАРНИ, ТАШКИЛОТЛАРНИ БОШҚАРИШДАГИ РОЛИНИ ОШИРИШ ТЎҒРИСИДА»ГИ СССР ҚОНУНИ ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ҚАНДАЙ БАЖАРИЛАЁТГАНЛИГИ ҲАҚИДА

Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг раиси Ҳ. АЛИМОВА доклади

Депутат ўртоқлар! Сессиямизнинг иши жуда масъулиятли ва муҳим даврда ўтмоқда — беш йилликнинг биринчи йили тугамоқда, унинг иккинчи йили марралари белгиланмоқда. Бутун мамлакат меҳнаткашлари каби республикамизнинг меҳнат аҳли ҳам партиянинг ички ва ташқи сиёсатини якдиллик билан қўллаб-қувватлаши ва маъқуллашини, беш йилликнинг иккинчи йили учун янада юксак марраларни эгаллашга интилишини зарбдор иш билан изҳор қилмоқда.

Белгиланган қайта қуришни ва жадаллаштиришни амалга оширишда инсон омилини кучайтириш, омманинг ташаббускорлиги ва ижодкорлигини ошириш, меҳнаткашларни ишлаб чиқариш ва ижтимоий ҳаётнинг ҳамма масалаларини ҳал этишга кенг миқёсда жалб этиш ҳал қилувчи роль ўйнайди. Совет ҳокимияти эндигина дунёга келган пайтда В. И. Ленин меҳнаткашларни давлатни кун сайин бошқаришга жалб этишни янги тузумнинг улуғвор афзаллиги, деб ҳисоблаган эди. Буни у коммунистик ўз-ўзини бошқаришнинг энг муҳим шартларидан бири деб билган эди.

М. С. Горбачев КПСС XXVII съездида қилган Сиёсий докладида «Социалистик демократияни, унинг ҳамма томонлари ва кўринишларини янада ривожлантирмай туриб, жамият тараққиётини жадаллаштириб бўлмайди ва жадаллаштиришнинг иложи йўқ», деб жуда аниқ-равшан қилиб таъкидлади. Бунда меҳнат коллективи алоҳида роль ўйнайди, меҳнат коллективида инсон омили тушунчаси жуда тўлиқ ва яққол намоён бўлади, ҳамма моддий ва маънавий қадриятлар вужудга келтирилади, халқнинг турмуш даражасини муттасил ошириш юзасидан партия белгилаган вазифалар амалга оширилади, совет кишисининг юксак маънавий принциплари шаклланади.

Меҳнат коллективининг мана шу юксак вазифаси, катта ҳуқуқлари ва ваколатлари меҳнат коллективи тўғрисидаги Қонунда мустаҳкамлаб берилган. Бу Қонун дунёда биринчи мана шундай ҳужжат бўлиб, тузумимизнинг меҳнатсеварлик ва демократик табиатини ифодалайди.

Ҳозир партия XXVII съезди қарорларини, ўн иккинчи беш йиллик топшириқларини амалга ошириш учун курашнинг олдинги марраси меҳнат коллективидадир, давлат планларининг тақдири шу ерда ҳал этилади, меҳнаткашларнинг шахсий манфаатлари умуман жамият манфаатлари билан уйғун равишда бирга қўшилиши таъминланади.

Ҳозир, ҳамма жойда ишлаб чиқаришни интенсивлаш ва янги техника билан қуроллантириш учун кураш кучайиб бораётган бир пайтда, халқ хўжалиги хўжалик ҳисоби, ўзини ўзи пул билан таъминлаш ва ўзини ўзи қоплаш изига кўчирилаётган бир пайтда меҳнат коллективининг барча иқтисодий ва социал проблемаларни ҳал этишдаги аҳамияти беқиёс ошиб бормоқда.

Шу муносабат билан республикада меҳнат коллективлари тўғрисидаги Қонунни қўлланиш, барча ишлаб чиқариш ва социал масалаларни ҳал этишда меҳнаткашларни бевосита ва кенг миқёсда қатнаштириш практикасини анализ қилиш муҳим ва актуалдир.

Қонун қоидаларидан фойдаланиш меҳнат коллективларини давлат планларини ишлаб чиқиш ва бажаришга, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, хўжаликларни социал ривожлантириш вазифаларини амалга оширишга, ишловчилар учун меҳнат қилиш, яшаш ва дам олиш шароитларини яратиб беришга, уларни коммунистик тарбияга кенгроқ жалб этиш имконини берди.

Республикадаги бир талай корхоналар, хўжаликлар, ташкилотларда Қонун тўла куч билан амал қилмоқда. Улар орасида Ўзбекистон қийин эрийдиган ва ўтга чидамли металлар комбинатини кўрсатиш мумкин. Бу ерда план-топшириқларини белгилаш пайтида ҳар бир цехнинг резервлари, ишчиларнинг, инженер-техник ходимлар ва хизматчиларнинг таклифлари эътиборга олинмоқда. Бригадалар мажбуриятларни олдиндан кенг муҳокама қилиб, бригадирлар кенгашида ҳимоя этилганидан кейингина қабул этмоқдалар. Қабул этилган мажбуриятларнинг бажарилиш якунлари бригадалар ичида ҳар куни, бригадалар ўртасида ҳар ўн кунда, цехлар ўртасида ҳар ойда чиқарилмоқда. Меҳнат интизомини бузувчилар коллектив йиғилишида, бригадирлар кенгашида муҳокама қилинмоқда.

Корхонада унумли меҳнат қилиш учунгина эмас, шу билан бирга меҳнаткашларнинг соғлигини яхшилаш, уларнинг дам олиши учун ҳам зарур шароитлар яратилган. Кўпгина социал масалаларни коллектив ўз кучи билан ҳал этмоқда, санаторий- профилакторийлардан, маданият саройидан, пионер лагери, стадион, сузиш ҳавзаси ва дам олиш зонасидан самарали фойдаланмоқда.

Меҳнатчилар тўғрисидаги мана шундай ғамхўрлик туфайли комбинатда кадрларнинг қўнимсизлиги деярли йўқ даражага келтирилди, иш вақтининг зое ўтиши мунтазам равишда қисқариб бормоқда, планлар ва социалистик мажбуриятлар стабил равишда бажарилмоқда.

Бошқа бир мисол. Наманган область Косонсой районидаги колхозлар, совхозлар, корхоналарнинг меҳнат коллективлари ишлаб чиқариш учун ўзларини амалда масъул деб ҳис этмоқдалар, ишлаб чиқаришни ўстириш, социал соҳани ривожлантириш ҳақида катта ғамхўрлик қилмоқдалар. Бу ерда саноат, капитал қурилишдаги, давлатга пахта, пилла, гўшт, сут, сабзавот, мева топширишдаги планларнинг бажарилиши таъминланди. Меҳнат коллективларининг қарорига биноан стадион, маданият ва истироҳат боғи, мактаб, маданият уйи қурилди.

Қонун меҳнат коллективларининг ваколатлари орасида иқтисодий ва социал планлаштириш соҳасидаги ҳуқуқларни биринчи ўринга қўйди. Кейинги йилларда республиканинг кўпгина корхоналарида иқтисодий ва социал ривожланиш планларининг лойиҳалари бригадалар, цехлар ва участкалар меҳнат коллективларининг йиғилишларида кенг муҳокама қилина бошлади. Ўн иккинчи беш йиллик плани ҳамма жойда муҳокама қилинди, мавжуд ишлаб чиқариш қувватларидан янада тўла-тўкис фойдаланиш, меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва унинг сифатини яхшилаш тўғрисида бир неча минг таклиф тушди.

1987 йил плани лойиҳасини муҳокама қилишга бағишланган йиғилишлар меҳнаткашларнинг юксак активлиги билан ўтди.

Бироқ республикада бир қанча корхона ва ташкилотлар борки, уларда планларнинг лойиҳалари, қонун қабул қилинишидан аввал бўлганидек, меҳнат коллективларини кенг жалб этмасдан, маъмурият ва жамоат ташкилотлари вакилларининг тор доирасида, жуда кечикиб муҳокама қилинмоқда.

СССР Госплани билан ВЦСПСнинг тавсияларига хилоф равишда кўпгина министрлик ва идоралар меҳнат коллективларининг йиғилишларида муҳокама қилинмаган планларнинг лойиҳаларини корхоналардан қабул қилиб олишни давом эттирмоқдалар.

Планларга тузатиш киритишдан иборат ярокциз практика ҳамон давом этмоқда. Шу йилнинг биринчи ярмидагина 120 дан кўпроқ корхонанинг плани қарийб 100 миллион сўмлик миқдорда камайтириб берилди. Бу нарса меҳнат коллективларига маълум қилинмади. Ҳолбуки, қонуннинг 6-моддасида «маъмурият планларга киритилган ўзгартишларнинг сабабларидан меҳнат коллективларини хабардор қилиши керак» деб равшан қилиб айтиб қўйилган.

Планларни меҳнат коллективлари билан узвий алоқада ишлаб чиқиши лозим бўлган шаҳар ва район план органлари ўз ишларини меҳнат коллективлари тўғрисидаги СССР Қонуни талаблари асосида қайта қуриб олмадилар.

Меҳнат коллективларининг куч-ғайратлари ишлаб чиқаришни техника билан қайта қуроллантириш, маҳсулот сифатини ошириш, мавжуд қувватлардан тўла-тўкис фойдаланиш, ресурсларни тежайдиган илғор технологияларни жорий этиш, шартномавий мажбуриятларни сўзсиз бажариш масалаларига етарли равишда сафарбар қилинмаяпти. Корхона ва ташкилотларни икки ва уч сменали иш режимига ўтказиш суст давом эттирилмоқда, иш билан банд бўлмаган меҳнатга лаёқатли аҳоли кўп бўлган шароитда бундай иш режимига ўтиш иқтисодий аҳамиятгагина эга бўлиб қолмай, шу билан бирга социал, сиёсий аҳамиятга ҳам эгадир.

Қурилишда ишчиларнинг, инженер-техник ходимлар ва хизматчиларнинг куч-ғайратлари капитал маблағ ва ресурсларнинг сочилиб кетишига, эскирган лойиҳаларни қўлланишга ва қурилиш давомида лойиҳаларни кўп марталаб ўзгартиришга чек қўйишга, сермеҳнат жараёнларни механизациялашга ҳали сафарбар қилингани йўқ.

Кўпгина областлар, районлар, колхозлар, совхозлар давлатга пахта топшириш, чорвачилик маҳсулотлари ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларини топшириш планларини бажармаганлиги маҳаллий Советларнинг, хўжалик, касаба союз ташкилотларининг раҳбарлари меҳнат коллективларини руҳлантира олмаганликларини, ўртага қўйилган мақсадларга эришишда уларнинг ташаббусидан фойдалана олмаганликларини кўрсатиб турибди.

Колхозлар, совхозлар, агросаноат комплекси барча бўлинмалари, касаба союз ташкилотларининг, хўжалик раҳбарларининг вазифаси ҳамма жойда интенсив технологияни жорий этишда, суғориладиган ҳар гектар ер самарадорлигини оширишда, сувни тежаб-тергаб сарфлашда, чорвачиликдаги ишларни кескин яхшилашда меҳнат коллективларининг активлигини оширишдан иборат.

Қонуннинг кучи социалистик мусобақани ташкил этишга янги мазмун бахш этади. КПСС Марказий Комитетининг ўн иккинчи беш йилликда социалистик мусобақани авж олдириш тўғрисида Совет Иттифоқи меҳнаткашларига қилган Мурожаатномасига жавобан 900 мингдан кўпроқ ишчи, 45 минг бригада Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги шарафига ишлаб чиқарилаётган маҳсулот ҳажмини кўпайтириш ва сифатини яхшилаш, меҳнат унумдорлигини ошириш, иқтисод ва тежамкорлик юзасидан оширилган социалистик мажбуриятлар қабул қилди.

Шу билан бирга мусобақа теварагида ҳали ҳам дабдабабозлик, беҳуда ҳовлиқиш ва шовқин-сурон, расмиятчилик кўп. Химия, электр техника, пахта тозалаш, озиқ-овқат саноатининг бир қанча корхоналарида мусобақани ривожлантириш вазифалари ҳаддан ташқари суст ҳал этилмоқда. Натижада планларгина эмас, ҳатто мажбуриятлар ҳам камайтириб белгиланмоқда, улар меҳнат коллективларини барча резервларни сафарбар қилишга рағбатлантирмайди.

Улуғ Октябрнинг юбилей йили социалистик мажбуриятлари узил-кесил ишлаб чиқилаётган ҳозирги вақтда бу ишни кенг демократик асосда ўтказиш, ҳар бир ишчи, колхозчи, инженер-техник ходимни, барча меҳнат коллективларини резервларни қидириб топишга сафарбар этиш ғоят муҳимдир. Бу ишда касаба союз ташкилотлари ташаббускорлик қилишлари лозим. Бироқ ўз-ўзини танқид асосида шуни тан олиш керакки, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети, касаба союзларининг республика комитетлари ва область Советлари мусобақани ташкил этишдаги иш услуби ва методларини ҳали ҳам секинлик билан қайта қурмоқдалар, меҳнат коллективлари тўғрисидаги Қонунда бериб қўйилган ҳамма ҳуқуқлардан фойдаланмаяптилар.

Меҳнат коллективлари тўғрисидаги Қонун ишлаб чиқаришни бошқаришда бригадаларнинг имкониятларини анча кенгайтирди. Фақат саноат ва қурилишда бригадаларга бирлашган 640 минг киши ишни планлаштириш ва ташкил қилиш, меҳнатга ҳақ тўлаш ва уни рағбатлантириш, бригадирларни тайинлаш ва ишдан бўшатиш каби муҳим масалаларни ҳал қилишда қатнашмоқда. Афсуски, янги типдаги бригадаларни ривожлантиришга дуруст эътибор бермаётган раҳбарлар ҳали ҳам оз эмас.

Бригада пудрати қурилишда юзага келган бўлса ҳам, бу тармоқда кенг ривожланмаяпти. 7, 165-қурилиш трестларида, «Самаркандхимстрой» трестида бултур пудрат усулида бажарилган ишлар ҳажмининг улуши 1981 йилдагидан камайди. «Узбекшахтострой» ва 14-трестларда пудратга жалб этилган ишчилар сони камайди, «Узградострой» бирлашмасида пудрат бригадаси ҳар бир ишчисининг иш унуми пасайди.

Меҳнатни нормалаш, унга ҳақ тўлаш ва илғорларни мукофотлаш масалаларида ҳамма корхоналарда ҳам Қонун талабларига риоя этилаётгани йўқ. Масалан, Маҳаллий саноат министрлигининг Фарғонадаги бадиий тикув фабрикасида каштачилар бригадаси иш нормасини қайта кўриб чиқиб, уни бирмунча ошириш ташаббуси билан чиқди, маъмурият бу ташаббусни қабул қилиб, жорий этди, аммо лозим бўлган мукофот пулини тўламади, шу тариқа ишчиларнинг ташаббуси рағбатлантирилмай қолди.

Нефть, нефть химияси саноати, чорвачилик машинасозлиги тармоқларининг бир қанча корхоналарида, балиқ хўжалигида иш ҳақини ошириш суръатлари меҳнат унумдорлиги ўсишидан илгарилаб кетмоқда.

Ҳозир, КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг иш ҳақини ташкил этишни такомиллаштириш, халқ хўжалиги тармоқларидаги ходимларнинг янги тариф ставкалари ва мансаб окладларини жорий этиш тўғрисидаги қарори қабул этилган бир пайтда бу муҳим социал вазифани амалга оширишда меҳнат коллективларининг роли ҳар қачонгидан ҳам кўтарилмоқда. Бу иш хўжалик, совет ва касаба союз органларининг биргаликдаги куч-ғайратлари билан амалга оширилиши керак.

1987 йил январидан бошлаб халқ хўжалигининг кўпчилик тармоқлари хўжалик юритишнинг янги шароитларига ўтказилади. Бирлашма ва корхоналарни пул билан ўзини ўзи таъминлашга ва ўзини ўзи қоплашга ўтказиш асосида уларнинг мустақиллик чегаралари анча кенгайтирилади. Хўжалик юритишнинг янги усуллари ўз маблағлари ҳисобида ишлаб чиқаришнинг техникавий даражасини ошириш ишида меҳнат коллективларининг ҳуқуқлари ва имкониятларини кенгайтириб, социал-маданий тадбирлар ва уй-жой қурилиши фондини уй-жой, мактабгача тарбия болалар муассасалари, пионер лагерлари, даволаш-профилактика муассасалари ва бошқа маданий-маиший объектларни барпо этишни пул билан таъминлашнинг асосий манбаларидан бирига айлантириш имконини беради.

Хўжалик юритишнинг янги усуллари меҳнат коллективининг ҳар бир аъзоси ҳар тийин пулни ҳисоблашни ўргансин, бу пул қаёққа сарфланаётганини билиб турсин, деб талаб қилади. Бу ишда касаба союзлари иқтисодий ўқишнинг, коммунистик меҳнат мактабларининг кенг имкониятларидан фойдаланишлари, семинарлар, мунозаралар ўтказишлари, бу масалаларни доимий ишлаб чиқариш кенгашларида муҳокама қилишлари лозим.

Инсон омилини ҳар томонлама кучайтириш қайта қуриш муваффақиятининг энг муҳим шартидир. Партия одамларга кўпроқ ишонишни, уларнинг сиёсий онгини ривожлантиришни, меҳнаткашларнинг ишлаб чиқаришни бошқаришда иштирок этиш форма ва методларини такомиллаштиришни талаб қилмоқда. Доимий ишлаб чиқариш кенгашларининг, меҳнат коллективлари йиғилишларининг фаолияти учун, коллектив шартномалар қабул қилиниши ва уларга риоя этилиши, турли комиссияларнинг, ихтирочилар ва рационализаторлар, илмий техника жамиятларининг иши учун касаба союз органларининг масъулиятини ошириш зарур.

Қуйидан бўлаётган ташаббусни активроқ қўллаб-қувватлаш, ишчилар, колхозчилар, хизматчиларнинг меҳнат ва турмуш шароитлари тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилиш керак. Қонун қабул этилган пайтдан буён республикада меҳнатни муҳофаза этиш тадбирларига 450 миллион сўм маблағ сарфланди, бу эса пландагидан анча кўпдир. Меҳнатни муҳофаза қилиш ва унинг шароитларини яхшилаш масалаларини ҳал этишга ёндашиш бирмунча ўзгарди, бу масалалар комплекс ҳал этилаётган корхоналар, ташкилотлар, хўжаликлар тобора кўпаймоқда. «Қизил тонг», «Узбексельмаш», «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмалари ва бошқалар шу жумлага киради.

Йил бошидан буён Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети, касаба союзларининг советлари ва комитетлари, 7 минг 500 тадан кўпроқ корхона, ташкилот, қурилиш, хўжаликда меҳнат ва ишлаб чиқаришга оид маиший шароитларнинг ҳолатини ўргандилар. Жиддий камчиликлар аниқланди. Касаба союз комитетлари ва ташкилотлари ҳозир корхоналарнинг ярмисига яқинида зарур маиший шароитлар йўқлигига, айрим жойларда меҳнат қилиш учун хавф-хатарсиз шароитлар яратиб берилмаганига тоқат қилмасликлари керак.

Бу масалада қурилиш ташкилотларидаги ишлар айниқса ёмон аҳволда. Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигининг 7, 10, 13, 14, 165, 166-қурилиш трестларининг кўпчилик объектларида, Гулистон, Жиззах, Бухоро уйсозлик комбинатларида ишларни бажариш лойиҳалари йўқ, қурилиш технологияси бузилмоқда, қурилишларнинг атиги ярми қулай асбоблар ва якка тартибда ҳимоя воситалари билан таъминланган. Бинокорлик материаллари саноати министрлигига қарашли корхоналарда меҳнат шароитларининг аҳволи бундан яхши эмас.

Қўл меҳнатини қисқартириш юзасидан белгиланган план-топшириқлар ҳам бажарилмаяпти. Марказий статистика бошқармасининг маълумотларига кўра, республика саноати ва қурилишида қўл меҳнати билан шуғулланувчи ишчилар сони 216 минг кишини ташкил этади; ҳақиқатда эса бундан 4—5 баравар кўп киши қўл меҳнати билан шуғулланаётганлиги иш жойларини паспортлаш вақтида аниқланди.

Қонунда меҳнат коллективларининг ишловчи аёллар меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш соҳасидаги ваколатлари алоҳида таъкидлаб кўрсатилган. Хўжалик органлари уларга соғлом ва хавф-хатарсиз меҳнат шароитларини яратиб бериш тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилишлари керак. Аммо 100 мингга яқин аёл ҳали ҳам ноқулай шароитларда меҳнат қилиб келмоқда, уларнинг қарийб бешдан бир қисми тунги сменаларда ишламоқда. Чорвачилик фермалари сут соғувчиларининг 99 проценти кунига 12—15 соатлаб ишламоқда, улар шанба нимаю, дам олиш куни нималигини билмайдилар, баъзан уларга отпуска ҳам берилмайди. Хўжаликларнинг раҳбарлари уларнинг меҳнатини икки сменали иш режимига ўтказишни йўл қўйиб бўлмайдиган даражада секинлик билан олиб бормоқдалар.

Қонуннинг қоидалари социал страхование, меҳнаткашларнинг соғлигини яхшилаш, санаторий-курорт хизматини, пенсия ва нафақалар билан таъминлашни яхшилаш масалаларини ҳал этишда меҳнат коллективларининг ваколатларини кенгайтирди. Шу мақсадда ҳар йили давлат республикага бир миллиард сўмга яқин маблағ ажратмоқда. Шу билан бирга иш қобилиятидан вақтинча маҳрум бўлиш сабабли иш вақтининг зое ўтишини камайтиришда эришилган натижаларни мустаҳкамлашга ҳамма меҳнат коллективлари ҳам эриша олганлари йўқ.

Корхоналар, ташкилотлар меҳнаткашларнинг социал эҳтиёжлари учун керакли маблағни ўз вақтида ҳисобга ўтказишни ҳамиша ҳам таъминлаётганлари йўқ. Натижада меҳнаткашлар пенсия, нафақаларни ўз вақтида ололмаяптилар, санаторий-курортларда даволанишга жўнаб кета олмаяптилар. Республикада хўжалик органларининг страхование взнослари юзасидан жами қарздорлиги ҳозиргача 19,5 миллион сўмни ташкил этди, шу жумладан Давлат агросаноат комитети 10 миллион сўм, Қурилиш ва Бинокорлик материаллари саноати министрликлари 7 миллион сўм қарздор бўлиб қолдилар.

Совет, хўжалик органлари, Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги тегишли касаба союз комитетлари билан биргаликда меҳнаткашларнинг сиҳат-саломатлигини мустаҳкамлаш, медицина хизматини, касалликларнинг олдини олишни яхшилаш, «Сиҳат-саломатлик» комплекс программасини бажариш юзасидан зарур чора-тадбирларни кўришлари лозим.

Қонуннинг меҳнаткашлар уй-жой, маиший шароитларини яхшилаш проблемаларига оид моддаларини бажаришга алоҳида эътибор бермоқ керак.

Ўзбекистон металлургия, Наманган машинасозлик, Самарқанд химия заводларининг, Урганч ёғ-мой комбинатининг меҳнат коллективлари Горький автомобиль заводи коллективининг 1995 йилгача ҳар бир оилани алоҳида квартира билан таъминлаш юзасидан бошлаган ташаббусини қўллаб-қувватлаб, уй-жой проблемасини илдамроқ ҳал этиш тадбирларини белгиладилар ва амалга оширишга киришдилар. Маҳаллий саноат министрлиги ўз маблағлари ҳисобидан ўн иккинчи беш йилликда уй-жой ва социал-маданий-маиший объектлар қуриш тадбирларини кўрмоқда.

Афсуски, ҳамма жойда ҳам шундай қилинаётгани йўқ. Кўпгина корхоналар, бирлашмаларнинг, республика органларининг, область, шаҳар ва районларнинг раҳбарлари бу масалаларда давлат капитал маблағи ва марказлаштирилган фондлар ҳисобигагина иш қилишни ўйлаб, ички резервлардан фойдаланишни хаёлларига ҳам келтирмаяптилар. Кооператив уй-жой қуриш планлари биронта ҳам областда бажарилмаяпти. Якка тартибдаги қурилиш эса белгиланган режаларнинг 20 процентидан ҳам кам.

КПСС XXVII съезди ўртага қўйган вазифани — 2000 йилгача ҳар бир оилани алоҳида квартира ёки уй билан таъминлаш вазифасини ҳал этиш учун республикада ҳар йили сал кам 15 миллион квадрат-метр уй-жой қуриш зарур. Меҳнат коллективлари номидан Госпландан, Госснабдан, қурилиш министрликларининг раҳбарларидан моддий базани ва пудратчи қурилиш ташкилотларини мутаносиб ривожлантиришни эътиборга олиб, беш йилликнинг қолган йиллар планларини ишлаб чиқиш вақтида бу масалани ҳал этишнинг иложини топиш учун ҳамма резерв ва имкониятларни синчиклаб ўрганиб чиқишларини илтимос қиламиз. Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети эса хўжалик усулида, корхона ва хўжаликларнинг маблағлари ҳисобидан уй-жой қурилишини ривожлантириш учун бутун куч-ғайратларини сафарбар қилади.

Меҳнат коллективлари тўғрисидаги Қонуннинг моддаси корхона, ташкилотларнинг ишчи ва хизматчиларига уй-жойни тақсимлаш вақтида уй-жой қонунларига риоя этилишини контрол қилиш, меҳнаткашларнинг уй-жой шароитларини яхшилаш соҳасидаги иш ҳақида совет, хўжалик ва касаба союз ташкилотлари раҳбарларининг ҳисоботларини мунтазам равишда тинглаб туриш ҳуқуқини беради. Меҳнат коллективлари шу ҳуқуқлардан тўла-тўкис фойдаланишлари эса ижроия комитетларига, хўжалик раҳбарларига, касаба союзларига кўп жиҳатдан боғлиқдир.

Аҳолига савдо ва маиший хизмат кўрсатишни ривожлантириш ва ташкил этиш масалаларига жуда зўр эътибор берилиши керак. 408 та колхоз ва совхознинг меҳнат коллективларида оддий маиший хизматнинг атиги бир-икки туригина кўрсатилаётганига, 49 та колхоз ва совхозда эса ҳеч қандай маиший хизмат йўқлигига асло йўл қўйиб бўлмайди. Кўпгина корхоналар, қурилишлар, хўжаликларда умумий овқатланиш, айниқса парҳез таомлар билан таъминлаш яхши йўлга қўйилмаган. Савдо корхоналарининг ишида жиддий камчиликлар бор. Ишчилар контроли комиссиялари эса бу камчиликларни кўриб-кўрмасликка олмоқдалар.

Қонун одамларни ғоявий-сиёсий, ахлоқий жиҳатдан ва меҳнатсеварлик руҳида тарбиялашда меҳнат коллективларининг ҳуқуқларини кенгайтирди. Яқин ўтмишда кенг оммалашган салбий ҳодисалар касаба союзларига ҳам таъсир қилганлиги сабабли бу ҳуқуқдан фойдаланиш айниқса муҳимдир. Ҳозир вазият яхшиланмоқда. Кўпгина меҳнат коллективларидаги тарбиявий иш хўжалик фаолияти натижаларига, улардаги соғлом маънавий-психологик иқлимни вужудга келтиришга тобора кучлироқ таъсир қилмоқда.

Қўқон суперфосфат заводида тарбиявий тадбирларнинг бутун комплекси — ижтимоий-сиёсий ўқишлар, халқ университетлари, очиқ хатлар кунлари, сиёсий кунлар, фан ва техника ҳафталари, интизом ва иш сифати кунлари, ишлаб чиқариш илғорларининг слётлари, мана шу ва бошқа кўпгина иш формалари пировард натижада план ва социалистик мажбуриятларнинг бажарилишини идеологик жиҳатдан таъминлашга қаратилган. Аммо ҳамма меҳнат коллективларида ҳам аҳвол шундай эмас.

Қонундаги 23 моддадан 6 таси социалистик меҳнат интизомига тааллуқлидир. Коллективларга меҳнат интизомини мустаҳкамлашда катта ваколатлар бериб қўйилган, аммо улар бу ваколатлардан ҳозирча тўла-тўкис фойдаланмаяптилар. Халқ хўжалиги тармоқларида прогуллар сабабли иш вақтининг зое ўтиши секинлик билан камаймоқда. Прогуллар сабабли Қорақалпоғистон автоном республикасида, Қашқадарё, Наманган, Сурхондарё областларида, электр техника саноати, химия машинасозлиги, Балиқ хўжалиги давлат комитети корхоналарида иш вақтининг зое ўтиши кўпайди. Ана шуларнинг ҳаммаси партиянинг социалистик меҳнат интизомини мустаҳкамлашга қаратилган йўлини изчиллик билан ўтказиш, бу ишда меҳнат коллективларининг ролини ошириш, дангасаларга, прогулчиларга қарши жамоатчилик фикрини актив равишда вужудга келтириш, коллективларда интизомни бузиш имкониятига йўл қўймайдиган вазиятни вужудга келтириш зарурлигидан дарак беради.

Ичкиликбозлик ва алкоголизмдек иллатга қарши умумхалқ курашининг социал аҳамияти бениҳоя катта. Ҳозиргача бу соҳада анча иш қилинди, аммо буни катта ва масъулиятли ишнинг бошланиши деб билмоқ керак. Халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари, министрликлар ва идоралар, касаба союзлари, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотлари бу ишдан четда турмасликлари керак.

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг меҳнатсиз даромадларга қарши курашни кучайтириш тўғрисидаги қарорларини бажаришда меҳнат коллективлари ҳал қилувчи роль ўйнайдилар. Айни меҳнат коллективлари ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари билан биргаликда жиноий фаолиятнинг ҳамма формаларига — ўғриликларга, порахўрликка, чайқовчиликка, пул йиғишларга, қилинмаган иш учун пул тўланишига, ўринсиз мукофотлар берилишига тўсиқ қўйишлари керак.

Тарбиявий тадбирлар системасида маданий-маърифий муассасалар ва спорт иншоотларига катта роль ажратилмоқда. Кейинги вақтларда бу муассасаларнинг ишида бироз силжиш рўй берди. Бироқ кўпгина клублар, маданият уйлари ва саройлари, спорт иншоотлари ишининг даражаси КПСС Марказий Комитетининг «Клуб муассасалари ва спорт иншоотларидан фойдаланишни яхшилаш тадбирлари тўғрисида»ги қарори талабларига мос келмайди. Республика аҳолининг клуб муассасалари ва спорт иншоотлари билан таъминланиши жиҳатдан Иттифоқдаги ўртача даражадан орқада қолмоқда. Юзлаб клублар, маданият уйлари ва саройлари, кутубхоналар ноқулай, баъзан эса авария ҳолатидаги биноларда жойлашган.

Тарбиявий ишда кинонинг имкониятларидан тўла-тўкис фойдаланилмаяпти. Республикадаги икки мингтадан кўпроқ аҳоли пунктида фильмлар намойиш қилинадиган жой йўқ. Аввало, олис қишлоқлар, чорвачилик фермалари шу жумлага киради. Бу жойларда доимий кино установка қурилиши йўл қўйиб бўлмайдиган даражада секинлик билан олиб борилмоқда.

Ижроия комитетлари касаба союз ташкилотлари, меҳнат коллективлари билан бирга оммавий физкультура ишини қайта қуришни муҳим иш деб ҳисоблашлари зарур.

Касаба союзлари, меҳнат коллективлари ижодий союзларнинг фаолияти хусусида, уларнинг корхоналар, ташкилотлар, хўжаликлар билан алоқалари хусусида бир қанча танқидий мулоҳазаларни ўртага қўймоқдалар. Санъат — меҳнат аҳлига хизмат қилиши керак. Ишчилар, колхозчилар, хизматчилар ёзувчиларни, композиторларни, рассомларни, артистларни ўз ҳузурларида тез-тез кўриб туришлари керак.

Министрликлар, идоралар, ижодий союзлар жамоат ташкилотлари билан биргаликда оммага идеологик таъсир ўтказишнинг ҳамма воситаларидан фойдаланиб, оммавий-сиёсий иш, техникавий, бадиий ижодкорликнинг, болаларни, ўқувчи ёшларни, студентларни ва республика меҳнаткашларини жисмоний тарбиялаш ишининг ҳолатини мунтазам равишда комплекс кўрикдан ўтказиб туришлари ва бу ишнинг самарадорлигини кескин оширишлари лозим.

Бу проблемаларнинг ҳаммаси касаба союзларидаги ҳисобот-сайлов кампанияси давомида яққол акс этди. Бу ҳисобот-сайловлар бу йил ишчилар, колхозчилар, зиёлиларнинг активлиги ошган, меҳнат коллективларидаги ишларнинг аҳволи учун уларнинг масъулияти кучайган вазиятда ўтмоқда.

Республика олимлари: социологлар, меҳнат масалалари билан шуғулланувчилар, файласуфлар, жамиятшунослар меҳнат коллективлари тўғрисидаги Қонундан фойдаланишни кучайтиришда катта роль ўйнашлари мумкин.

Матбуот, телевидение, радио Қонунни пропаганда қилишда, унинг қоидаларини меҳнат коллективларининг ҳаётига жорий этишда ҳали чинакам ёрдамчилар бўлиб қолмаганликларини айтиб ўтмоқ керак.

Партия XXVII съездида таъкидлаб ўтилганидек, меҳнат коллективлари тўғрисидаги Қонун меҳнат коллективларининг ташаббусини кучайтиришга ёрдам берди. Аммо у ҳали умид қилиш мумкин бўлган натижаларни бераётгани йўқ. Шу сабабли биз ҳаммамиз халқ депутатлари Советларининг, хўжалик, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари, касаба союзларининг куч-ғайратини бирлаштириб, Қонуннинг ҳамма моддалари тўла қувват билан ҳаракатга келадиган бўлишига, меҳнат коллективларининг ўз ваколатларига мувофиқ қабул этган қарорлари коллектив аъзолари учун ҳам, шунингдек маъмурият учун ҳам мажбурий бўлиб қолишига интилишимиз зарур.

Қонунни қўлланиш масалаларида меҳнат коллективлари маъмурий органларнинг, прокуратура ва судларнинг зарур ёрдами ва мададини ҳамиша ҳам ҳис этаётганлари йўқ. Бу органлар ўртоқлик судларига, ичкиликбозлик ва алкоголизмга қарши кураш комиссияларига, меҳнат баҳслари комиссиялари ва бошқа органларга ҳамиша ҳам зарур амалий ва методик ёрдам кўрсатмаяптилар.

Депутат ўртоқлар! Республика касаба союзлари партиянинг инсон омили ролини оширишга оид кўрсатмаларини бажариш учун ҳамма чораларни кўрадилар. Меҳнат коллективлари тўғрисидаги Қонун қоидаларининг муваффақиятли рўёбга чиқарилиши социалистик демократияни янада ривожлантиришга, республиканинг социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштиришга, КПСС XXVII съезди ўртага қўйган вазифаларни ҳал этишга кўмаклашиши шубҳасиз.

ДЕҲҚОН БЎЛСАНГ ШУДГОР ҚИЛ!

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ШУДГОРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 8 ДЕКАБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(планга нисбатан процент ҳисобида)

Оржоникидзе	100,0
Ўрта Чирчиқ	100,0
Чиноз	100,0
Тошкент	100,0
Пискент	100,0
Бекобод	100,0
Коммунистик	100,0
Янгийўл	98,3
Калинин	97,7
Бўстонлиқ	97,6
Ғалаба	96,4
Оққўрғон	91,7
Оҳангарон	88,3
Паркент	82,5
Бўка	81,9
Область бўйича:	95,1

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ТЎРТИНЧИ СЕССИЯСИ

Депутат О. Г. АЙДАКОВ нутқи

Тошкент область Совети ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари

Ҳурматли депутат ўртоқлар! Тайёрлов комиссияларида депутатлар ўтказган чуқур таҳлилни олдиндан кўриб чиқиш шуни кўрсатдики, республика Олий Совети сессияси муҳокамасига тақдим этилган 1987 йил учун Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш давлат плани ва бюджети лойиҳалари умуман олганда партия XXVII съездининг жамиятимиз ҳаёти барча соҳаларини жадаллаштиришга қаратилган стратегик йўлига жавоб беради.

Уларда партиянинг экономикани ривожлантиришнинг социал йўналишини кучайтириш, аҳоли фаровонлигини янада оширишга қаратилган йўли ўзининг изчил ифодасини топган.

Партиянинг тутган йўли пойтахт области ишчилари, колхозчилари, интеллигенцияси томонидан кенг қўллаб-қувватланаяпти ва уларнинг конкрет ишларида реал мужассамлашяпти, дастлабки сезиларли натижалар беряпти.

Шу йилнинг ўтган даврида областда саноат ишлаб чиқариш ҳажми 5,7, меҳнат унумдорлиги эса 5,2 процент кўпайди. Область саноатининг экономикаси ўн иккинчи беш йилликнинг биринчи йилидаёқ беш йиллик планнинг ўртача йиллик топшириқлари даражасига чиқиб олмоқда. Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари йилни дуруст якунлашмаяпти. Давлатга 430 минг тонна «оқ олтин» сотиш бўйича оширилган мажбуриятлар, ғалла, сабзавот, узум, пилла етиштириш йиллик планлари бажарилди. Чорвачилик маҳсулотлари ишлаб чиқариш бир маромда юксалиб боряпти.

Шу билан бирга, шуни областда равшан англаб етмоқдаларки, жадаллаштиришнинг катта ва мураккаб йўлида ҳали дастлабки қадамлар қўйилди, холос. Қайта қуриш эндигина бошланяпти, эндигина кенг қулоч ёзиб, куч тўпламоқда. Биз кўпинча барча тоифадаги раҳбарлар тафаккурида, иш услуб ва методларида чидаб бўлмас даражада секин ўзгаришга дуч келмоқдамиз. Таркиб топган эскича фикрлашлар ва қотиб қолган одатлар, психологияни бузиш талаб этилмоқда.

Шу йилнинг ўтган даври иш якунларининг таҳлили шундан далолат бериб турибдики, умумий яхши кўрсаткичлар ортида бизнинг областимизда кўпгина ҳал этилмаган муаммолар яширинган. 29 корхона реализация планини, 36 корхона маҳсулот ишлаб чиқариш планини бажармади. Капитал қурилишда умуман область бўйича 10,3 миллион сўмлик капитал маблағ ўзлаштирилмади.

Автокорхоналар томонидан юк ташиш планлари таъминланмади, аҳолига пулли хизмат ва маиший хизмат кўрсатиш топшириқлари барбод этилмоқда. Савдода планни бажаришда қолоқликка йўл қўйилди.

Ишдаги бу ва бошқа нуқсонлар энг аввало, кадрларимизнинг интизоми, топширилган иш учун масъулият савияси етарлича эмаслигини кўрсатиб турибди. Ташаббускорлик ва ишда социалистик омилкорлик етишмаяпти.

Келгуси 1987 йил — алоҳида йилдир. Экономикада етилган муаммоларни ҳал этишга янгича ёндошиш областни иқтисодий ва социал ривожлантириш планини шакллантиришда ўз ифодасини топди.

Агар саноат тўғрисида гапирадиган бўлсак, бунда шуни таъкидлаб ўтиш кераккки, областнинг кўпгина корхоналари 1987 йил январидан тўла хўжалик ҳисоби — ўз-ўзини молиявий таъминлаш ва ўз-ўзини қоплаш шароитига ўтади.

Янгича хўжалик механизмининг талабларига мувофиқ суратда план асосига узоқ муддатли муқим иқтисодий нормативлар қўйилган, улар бирлашмалар ва корхоналарни ривожлантиришга маблағлар билан уларнинг хўжалик фаолияти сўнгги натижаларига қараб моддий рағбатлантиришни узвий боғлайди. Планларнинг бажарилиши ҳаракатдаги ишлаб чиқаришни техника жиҳатидан қайта қуроллантириш ва реконструкция қилиш, социал масалаларни ҳал этиш, ходимларни моддий рағбатлантиришга кўпроқ имконият беради.

Асосий фондлардан фойдаланишни тубдан яхшилаш вазифаси турибди. Бунинг учун 1987 йилда 188 та корхонани икки ва уч сменали иш режимига ўтказишни ниҳоясига етказиш кўзда тутиляпти, бунда дастгоҳлар ишининг сменали коэффициенти 1,7 га етказилади.

Олиб борилаётган бу ишга хом ашё ва материалларни қаттиқ тежаш омухта қилинади.

Ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишнинг энг муҳим муаммолари ичида план лойиҳасида маҳсулот сифатига алоҳида аҳамият берилган. Сифатнинг олий категориясида маҳсулотлар ишлаб чиқаришни 5,9 процент кўпайтириш мўлжалланяпти. Бу маҳсулотларнинг умумий ҳажмдаги ялпи салмоғи 15,2 процентни ташкил этади.

1987 йилнинг 1 январидан бошлаб Тошкент областининг 21 та корхонасида давлат қабули жорий этилади. Улар йиллик маҳсулот ҳажмининг 30 процентини қамраб олади.

Қандай қилиб ишлаш кераклиги ҳақидаги даъватлар ва ундашлардан иш сифатига таъсир кўрсатишнинг актив формаларига ўтилмоқда. Бу эса ишлаб чиқариш жараёнининг барча қатнашчилари зиммасига улкан масъулият юклайди. Корхоналарда босқичма-босқич суръатда бу иш бошлаб юборилган ва кўпгина камчиликлар аниқланди — технологик жараёнларни бузиш, ишлаб чиқариш маданиятининг пастлиги, кадрлар бўш тайёрланганлиги маълум бўлди. Ҳозирги пайтда бу камчиликларга барҳам бериш чоралари кўрилди. Коллективларда кенг тушунтириш ишлари олиб боriляпти. Ишчилар, инженер-техник ходимлар йиғилишларда, ишлаб чиқариш кенгашларида сўзга чиқишиб, партиянинг совет маркаси шарафи учун кураш борасидаги тадбирларини қўллаб-қувватлаётганликларини изҳор этмоқдалар.

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг КПСС XXVII съезди қарорлари асосида социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш учун халқ депутатлари Советларининг ролини янада ошириш ва масъулиятни кучайтириш тадбирлари тўғрисидаги қарори қабул қилинганидан буён орадан тўрт ой ўтди.

У Советлар фаолиятида янги имкониятлар очиб беради, бошқарувда территориал ва тармоқ кўринишларини янада тўлароқ бирга қўшиб олиб бориш, совет кишиларининг кундалик ҳаётларига тааллуқли масалаларни яхшироқ ҳал этиш имконини беради.

Областда бу қарор бажарила бошланди. Тегишли органларга тармоқлараро ва хўжаликлараро территориал ишлаб чиқариш бирлашмаларини тузиш тўғрисида таклифлар ишлаб чиқилди ва берилди, бирлашмалар ва корхоналарнинг ностандарт ускуналар ва механизация воситаларини лойиҳалаш ва тайёрлаш имкониятлари таҳлил этиляпти, социал соҳа эҳтиёжларига нисбатан бу уларнинг йиллик ҳажмининг бир процентини ташкил этади.

1987 йил учун кенг истеъмол моллари ишлаб чиқариш бўйича ва аҳолига пулли хизмат кўрсатиш, бошқа тадбирлар бўйича оширилган топшириқлар корхоналарга етказилди.

Халқ депутатлари область Советининг ноябрь ойида бўлиб ўтган сессиясида партия ва ҳукумат қарорларини бажариш бўйича совет ва хўжалик органларининг вазифалари ҳар томонлама муҳокама этилди, бевосита аҳоли эҳтиёжларини қондириш билан боғлиқ бўлган тармоқлар фаолиятини планлаштириш ва бошқарувни такомиллаштиришга қаратилган область Совети ижроия комитети тадбирларининг комплекс плани тасдиқланди.

Шу билан бирга қарорни бажаришнинг дастлабки босқичларидаёқ муаммолар аниқланмоқда. Масалан, ленинградликлар ва челябинскликлар тажрибаси бўйича областнинг бир қатор йирик корхоналари раҳбарлари ишлаб чиқариш қурилишидан маблағнинг бир қисмини социал соҳаларни ривожлантиришга — турар жойлар, болалар муассасалари ва бошқа объектларни ривожлантиришга буриб юбориш имкониятини топмоқдалар. Бироқ бу маблағлардан фойдаланиш тартиби молия министрлиги, республика Госплани ва Госстройи томонидан норматив актлари билан аниқлаб берилмаган.

Гап шу ҳақда боряптики, социал ва маданий объектларни қуришга маблағларни бериш пудрат ишлари лимити билан биргаликда амалга оширилиши керак.

Область агросаноат комплексининг иш натижалари агар биз қуйидаги масалаларни ҳал этишда тегишли органлар мададига ва тушунишларига эришсак янада салмоқли бўлади.

Биринчидан, Тошкент области шароитларида суғориладиган ерларнинг мелиоратив аҳволини янада яхшилаш ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир. Бу йўналишда кўп иш қилинди. Аммо ҳали кўпгина ҳал этилмаган муаммолар бор. 27 минг гектарга яқин суғориладиган ерлар қониқарсиз аҳволда. Қурилиш сифати ёмонлиги оқибатида Кўкорол массивида 3 минг гектардан зиёд ер яроқсиз ҳолга келди. 16 минг километр суғориш тармоқларидан фақат 814 километр ёки 5 процентигина бетонлаштирилган, холос. Каналларни — Юқори ва Шимолий, Жун, Хандам каналларини реконструкция қилиш ишлари ниҳоясига етказилгани йўқ. Полвонов номли каналнi зудлик билан реконструкция қилиш талаб этилади.

Кўпгина майдонларда сизот сувлари ва оқава сувларни чиқариб ташлаш талаблари бажарилмаяпти, такроран шўр босиш ва шудгорларнинг қишлоқ хўжалик оборотидан чиқиб қолиш ҳоллари рўй беряпти. Бунинг оқибатида меҳнат ресурслари ва моддий-техника воситалари кўплигига қарамай аксарият хўжаликлар бу ерлардан чидаб бўлмас даражада паст ҳосил олмоқдалар. Ажратилган маблағлар эҳтиёжнинг борйўғи 25—30 процентини қондиряпти, холос.

Биз давлат агросаноати комитети, сув хўжалиги министрлиги, республика Госпланидан шуни илтимос қиламизки, 1987 йилдан бошлаб сув хўжалиги қурилишига ажратилаётган капитал маблағлар структураси қайта кўриб чиқилса, бунда суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш ишларини олиб бориш учун уларнинг ҳажмини кўпайтириш кўзда тутилса.

Иккинчи масала. СССР Рангли металлургия министрлиги 1987 йил учун Олмалиқ кон-металлургия комбинатига хом ашё (шлам) етказиб бериш ҳажмларини камайтиришни ва 1986 йил планига нисбатан шунга мувофиқ суратда маҳсулот ишлаб чиқаришни планлаштиряпти. Бу эса асосий фондларнинг муайян актив қисмини тўхтатиб қўйишга, фақат комбинатнинггина эмас, областнинг ҳам техник-иқтисодий кўрсаткичлари ёмонлашувига олиб келади. СССР Рангли металлургия министрлигининг бу масалани ижобий ҳал этиши область бўйича товар маҳсулотининг анчагина ўсишига имкон беради. Сессия кўриб чиқиши учун тақдим этилган Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш давлат плани ва давлат бюджети лойиҳаларини республика Олий Совети доимий комиссияларининг тузатишлари ва қўшимчаларини ҳисобга олган ҳолда тасдиқлашни таклиф қиламан.

Депутат Ш. Р. МИРСАИДОВ нутқи

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси

Депутат ўртоқлар! Ўзбекистон ССРнинг 1987 йилги давлат плани ва бюджети учун унинг социал йўналиши кучайтирилганлиги, одамлар ҳақида ғамхўрлик, меҳнаткашларнинг меҳнат, турмуш ва дам олиш шароитларини янада яхшилаш, белгиланган топшириқларнинг тиғизлиги ва реаллиги хосдир.

Социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш бўйича белгиланган улкан программани ҳаётга тадбиқ этиш учун бутун хўжалик механизмини қатъий қайта қуриш керак. Бу жараён психологияни, юзага келган бир қолипда фикрлаш ва ҳаракат қилишни, эскича одатларни ўзгартиришни талаб қилади, ташаббускорликни кенг ривожлантиришни, юзага келган проблемаларни ҳал этишга янгича ёндашувни, топширилган иш учун ҳар бир кишининг шахсий масъулиятини оширишни тақозо этади.

Бошқача сўз билан айтганда, 1987 йил социалистик хўжалик юритишда туб қайта қуриш йили бўлади.

Бу йўналишда Тошкентнинг меҳнат коллективларида маълум ишлар қилинаяпти. Шу йилнинг ўн бир ойи якуни бўйича саноат ишлаб чиқариши ҳажмининг ўсиш суръати 4,4 процентга, меҳнат унумдорлиги 3,1 процентга етди. Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан асосий фондларнинг ишга туширилиши 21 процентга, давлат капитал маблағлари лимитининг ўзлаштирилиши 6 процентга, қурилиш-монтаж ишлари 11 процентга ўсди.

Шаҳарнинг маҳаллий Советлари, уларнинг ижроия комитетлари ташкилотчилик ишини яхшилаш, ошкораликни ошириш бўйича аниқ тадбирлар белгилашаяпти, меҳнат коллективларига тез-тез бориб ҳисоботлар берадиган бўлиб қолишди.

Халқ фаровонлигини янада оширишга қаратилган ва шаҳар аҳолиси ҳаётининг барча томонларини қамраб олган социал тадбирлар комплекси ишлаб чиқилди.

Саноат ишлаб чиқаришини интенсивлаш, саноат корхоналари ва бошқа тармоқларни икки сменали ва уч сменали иш режимига ўтказиш бўйича ишлар кенг қулоч ёйдирилди. Жойларда бу йўналишлардаги барча ташкилий масалалар меҳнат ресурсларидан омилкорлик билан фойдаланиш бўйича шаҳар ва район комиссияларида ҳал этилади. Ҳар бир районда таянч корхона белгиланди, унинг иши зичлаштирилган режимда ишлашга ўтишда эталон сифатида қабул қилинди. Бу ерда биринчи навбатда тезкор режимга ўтишнинг барча формалари ишлаб чиқилади, тажриба тўпланади, кейин улар райондаги ва шаҳардаги барча корхоналарга ёйилади.

Бу ўз ижобий натижаларини бераяпти. Шу йилнинг ўн ойи мобайнида икки-уч сменада ишловчи корхоналар миқдори 39 процентга, иккинчи сменада банд бўлган ишчилар миқдори 22 процентга, учинчи сменада банд бўлганлар эса 2,2 баравар ўсди. Саноат корхоналари ишининг сменали коэффициенти йил бошидаги 1,29 ўрнига 1,43ни ташкил этди.

Корхоналарнинг янги режимда яхши ишлашини таъминлаш мақсадида шаҳар пассажир транспорти ҳаракати графиги, мактабгача муассасалар, соғлиқни сақлаш объектлари, умумий овқатланиш корхоналари ва бошқа аҳолига хизмат қилиш билан боғлиқ объектларнинг иши қайта кўриб чиқилди.

Биз мазкур участкада шаҳар хўжалиги ишини кучайтиряпмиз. Келаси йилда саноат корхоналарида сменали иш коэффициентини 1,7 га, 1990 йилгача эса 2-3 га етказамиз.

Амалга оширилаётган ишлар 1987 йилда саноат ишлаб чиқариш ҳажмини илгари беш йиллик топшириғида шу давр учун белгиланган 3,2 процент ўрнига 4,9 процент, меҳнат унумдорлигини 3,1 процент ўстиришни таъминлайди ва ишлаб чиқариш ҳажми ўсишининг камида 90 процентига шу омил эвазига эришилади. Кўп йиллар мобайнида биринчи марта шаҳар саноатида фондлар самарадорлигининг пасайишини тўхтатиш учун реал имконият яратилади.

Ишламаётган меҳнатга қобилиятли аҳолини жамоат ишлаб чиқаришига жалб этиш бўйича комплекс тадбирлар амалга оширилади. Корхоналар, ташкилотлар ва савдо, умумий овқатланиш, маиший хизмат кўрсатиш, соғлиқни сақлаш, халқ маорифи ва маданият, транспорт ва алоқа муассасалари фаолиятини такомиллаштириш бўйича ишлар давом эткaзиляпти. Шу мақсадда комплекс тадбирлар ишлаб чиқилди ва амалга оширилди.

Кооператив асосда обинонлар ёпиш, миллий таомлар тайёрлаш, мебелларни ремонт қилиш, гуллар ўстириш, шахсий автомашиналардан йўловчиларни ташиш учун фойдаланишни ташкил этишга тайёргарлик кўриляпти.

Бироқ қилинган ишлар ҳали мавжуд бўлган фойдаланилмаётган резервлар ва имкониятлар даражасида эмаслигини, биз қайта қуришнинг фақат бошида турганлигимизни, жадаллаштиришнинг катта ва мураккаб йўлида эндигина дастлабки қадамлар қўйганлигимизни яхши тушунамиз. Қайта қуриш эндигина бошланиб, кенг қулоч ёймоқда.

Бу ерда бизнинг адресимизга айтилган танқид мутлақо адолатлидир.

Биз бирор марта ҳам шартнома бўйича маҳсулот етказиб бериш планининг бажарилишига эриша олмадик. Саноат маҳсулотини давлат қабулини ташкил этишга тайёргарлик талаб қилинган даражада эмас, кенг истеъмол буюмлари сифати кўнгилдагидек эмас. Кўпгина корхоналар ва ташкилотлар планда белгиланган молиявий кўрсаткичларни бажара олмаяпти. Бу уларнинг келаси йилда ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш ва ўз харажатини ўзи қоплашга ўтишларини қийинлаштиради. Саноатда, қурилишда ва бошқа соҳаларда қўл меҳнати салмоғи юқорилигича қоляпти. Капитал қурилишда амалда иш яхшиланмаяпди.

Бу нуқсонларни бартараф этишнинг асосий йўли — халқ хўжалигининг барча бўғинларида социалистик меҳнат интизомини мустаҳкамлашдан иборатдир. Афсуски, бу борада мақтанолмаймиз. Ҳозир амалга оширилаётган ишлар КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПС 1983 йилда қабул қилган «Социалистик меҳнат интизомини мустаҳкамлаш бўйича ишларни кучайтириш тўғрисида»ги қарори, шунингдек яқинда КПСС Марказий Комитети қабул қилган «Социалистик қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни янада мустаҳкамлаш, гражданларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишни кучайтириш тўғрисида»ги қарори талабларига жавоб бермайди.

Шаҳарнинг маҳаллий Советлари ва уларнинг ижроия комитетлари ободонлаштириш ва санитария аҳволи масалаларидаги мавжуд жиддий нуқсонлар учун адолатли танқид қилинаяпти. Ўзбекистон ССРни 1987 йилда иқтисодий ва социал ривожлантириш давлат планини ва республиканинг давлат бюджетини тайёрлаш мобайнида республика ҳукумати, Ўзбекистон ССР Госплани ва молия министрлиги томонидан шаҳарга ёрдам кўрсатилди. Тошкент шаҳар ижроия комитети томонидан кўтарилган кўпгина масалалар ижобий ҳал этилди. Бунинг учун биз миннатдорчилик билдирамиз ва берилган имкониятлардан самарали фойдаланиш учун интиламиз.

Бироқ шаҳарни тозалаш ва ахлатларни ташиб кетиш учун махсус автотранспорт билан таъминлаш, ободонлаштириш объектларини сақлаш ва капитал ремонт қилиш учун маблағ ажратиш билан боғлиқ айрим масалалар ҳал этилмай қолди. Биз тегишли ташкилотлар ушбу масалаларни қараб чиқишини ва мавжуд нормативлар доирасида ҳал этишини сўрардик.

Ўзбекистон ССРни 1987 йилда иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг давлат плани ва давлат бюджети лойиҳаларини маъқуллаш ҳақида таклиф киритаман.

Шаҳар маҳаллий Советлари Тошкент халқ хўжалигига раҳбарликни давр талаблари даражасида бўлишини таъминлаш, оммани социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш билан боғлиқ улкан, жиддий ишга жалб этиш бўйича барча ишларни қилади, деб ушбу сессия қатнашчиларини ишонтиришга рухсат бергайсизлар.

Депутат М. МИРЗАЕВ нутқи

Р. Р. Шредер номли илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори

Республиканинг 1987 йилги иқтисодий ва социал ривожлантириш давлат плани ва бюджети КПСС XXVII съездида ва Ўзбекистон Компартияси XXI съездида қўйилган вазифалар асосида тузилган ва республика халқ хўжалигини, шу жумладан агросаноат комплексини ҳар томонлама ривожлантиришга, халқимиз фаровонлигини оширишга қаратилган ҳамда илмий-техника тараққиётини жадаллаштириш вазифаларига тўла-тўкис жавоб беради.

Қайта қуришнинг ҳал этувчи омилларидан бири илм-фан ходимларининг масъулиятини оширишдан, илм-фаннинг ишлаб чиқариш ҳаётига актив аралашиб самара кўрилишидан иборатдир. Бирлашмамиз коллективи жами илмий ва ишлаб чиқариш хўжалик фаолиятини яхшилаш юзасидан бир қанча конкрет тадбирлар белгилади ва амалга оширмоқда. Нав етиштиришни такомиллаштириш, тармоқда ер-сув ресурсларидан тежаб-тергаб самарали фойдаланиш, сермеҳнат ишларни механизациялашнинг самарали йўлларини қидириб топиш, мева ва узум сифатини яхшилаш, мева-узум маҳсулотини асраш ва қайта ишлаш, интенсивлаштиришни ошириш сингари туб муаммоларга асосий диққат-эътибор берилмоқда. Биз ишлаб чиқариш билан бевосита алоқаларимизни мустаҳкамлаш учун ҳам тадбирлар кўрмоқдамиз. Жами ишимизни қайта қуришда инсон омилига суяниш ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир. Бу йил коллективимиз илмий ва ишлаб чиқариш — молия фаолиятининг барча асосий кўрсаткичларини бажарди.

Лекин рўй-рост шуни айтишим керакки, адо этилган ишдан кўнглимиз тўлаётгани йўқ. Ишни қайта қуриш биздан янги-янги куч-ғайрат сарфлашни ҳамон талаб этмоқда ва бу соҳада сусткашлик бўлмаслиги кераклигини тушиниб турибмиз.

Кўп йиллардан буён бирлашмалар илмий ишлаб чиқариш фаолиятини такомиллаштиришнинг кўп муҳим масалалари ҳал бўлмай қолмоқда. Илм-фанни ташкил этишнинг янги формаси бўлган ана шу бирлашмалар ҳали ҳанузгача эски нормативлар, шунингдек улар ташкил этишдан анча илгари қабул қилинган қонун-қоидалар асосида ишлаб турибдилар. Ҳозиргача ҳам илмий ишлаб чиқариш бирлашмаларининг ўз молиявий ресурсларидан илмий тадқиқот ишларини кенгайтиришда фойдаланиш ҳуқуқи, уларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш тўғрисидаги масала ҳал қилинмаяпти, биз буни неча-неча бор кўтарганмиз. Лекин ҳанузгача жавоб олганимиз йўқ. Ишни ташкил этишнинг янги формасига мувофиқ тарзда илмий ва ишлаб чиқариш соҳасининг мутахассисларига ҳақ тўлаш масаласи ҳам ҳал этилгани йўқ. Ҳозиргача ҳам қишлоқ хўжалигидаги илмий ишлаб чиқариш тўғрисида низом йўқ. Биз республиканинг план ва молия органларидан ва СССР Иттифоқи Агросаноат давлат комитетидан ана шу зарур масалаларнинг ҳал этилишини тезлаштиришни сўраймиз.

Илм-фан ютуқларини жорий этиш йўлида турган қийинчиликлар тўғрисида гапиришимиз керак. Ҳар бир янги прогрессив технология ишлаб чиқаришдаги замонавий талабларга жавоб берадиган негизда қўлланилиши керак. Аммо кўпчилик ихтисослаштирилган боғдорчилик, узумчилик хўжаликларидаги ишларнинг аҳволи дуруст эмас. Кўчатларнинг сийраклиги, агротехниканинг бузилаётганлиги, малакали кадрларнинг йўқлиги таассуфки тез-тез учраб турибди, худди ана шу шароитда янги технологиялар зарур самара бера олмайди. Неча йиллардан бери биз боғлар ва ишкомларни ҳар жиҳатдан кенг кўламда реконструкция қилиш зарурлиги ҳақида гапириб келмоқдамиз, лекин бу иш ниҳоятда суст бормоқда.

Илм-фан тавсияларининг ишлаб чиқаришга жорий этилиши йўлида бошқа, ҳозирча енгиб ўтиш қийин бўлган тўсиқ ҳам бор — бу қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини бошқариш органларида — республика бўғинидан тортиб то район бўғинигача етук ва масъулиятли жорий этиш хизматининг йўқлигидадир. Фикримизча, илм-фан ва техника ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий этиш район агросаноат бирлашмаларининг биринчи галдаги ва энг муҳим вазифасидир. Аммо область агросаноат комитетларида ва айниқса район агросаноат бирлашмаларида ишлаб чиқариш учун ва илм-фан ютуқларини мева-сабзавот комплексига жорий этиш учун масъул бўлган бўлинмалар йўқ. Бу масалалар Ўзбекистон ССР Агросаноат давлат комитети ва республика Госпланининг алоҳида диққат-эътиборини талаб этади.

Депутат П. В. ПИСОЦКИЙ нутқи

«Ўзбексельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси касаба союз комитетининг раиси

КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленумида ишлаб чиқилган ва партиянинг XXVII съездида тасдиқланган мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштиришнинг стратегик йўли меҳнат коллективлари тўғрисидаги қонунни амалга оширишга янгича ёндашувни талаб этади. Шу кунларда «Ўзбексельмаш» бирлашмасидаги қайта қуриш ҳар бир кишининг виждонан, ижодий, унумлироқ ва сифатлироқ ишлашига эришишга қаратилгандир. Бу жараён хўжалик юритишнинг янги шартларига ўтилиши муносабати билан активлашди.

Меҳнат коллективларининг кўпроқ иштироки билан социал-иқтисодий тараққиёт планлари қабул қилинмоқда. Ишлаб чиқаришни такомиллаштириш тадбирлари ишлаб чиқилмоқда. Цехлар, бригадалар, бўлимлар коллективларининг қатъий талаби ва принципиаллиги туфайли мана икки йилдирки, «Ўзбексельмаш» заводида қўшиб ёзишларга, маҳсулот сифати устидан эътирозномалар олинишига чек қўйилди.

Аммо бирлашмамизда ҳам меҳнат коллективлари тўғрисидаги қонун ҳали тўла амал қилаётгани йўқ. Кўпинча ишчилар ўз цехларининг, бригадаларининг планларини билишмайди, шахсий мажбуриятларини асослашда қийналиб қолишади. Демак, биз ҳали ҳар бир меҳнаткашда ишлаб чиқаришнинг тенг ҳуқуқли хўжайини туйғусини тарбиялашга эриша олмадик.

Зеро, ҳозир худди ана шу инсон омилини жадаллаштириш ишлаб чиқаришнинг энг муҳим резервидир. Машиналар сифатига доир кўпгина муаммоларни ҳал этиш завод конструкторлари, рационализаторлари ва ихтирочиларининг қўлидан келади, бунга бизнинг ишончимиз комил бўлди. Бирлашма барча меҳнаткашлари ижодий кучларига таяниш тўғри бўлиб чиқди. Ҳозир олий сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш 48,6 процентга етди. Бундан икки-уч йил муқаддам ана шу кўрсаткич 16 процент бўлган эди. Аммо, биз меҳнат коллективлари еча олмайдиган муаммоларга ҳам дуч келдик. Масалан, бирлашмада ҳам, министрликда ҳам буюмлар техникавий даражасининг пухта, кенгайтирилган тавсифи йўқ. Бошқача айтганимизда, ишчилар, бригадирлар, мастерлар ва конструкторлар илмий-техника тараққиётининг энг янги ютуқларини кўзлашлари учун ўша характеристика, яъни йўл кўрсаткич йўқ.

Бошқа бир масала ҳам бизни ташвишга солиб турибди. Бошқа корхоналар қатори бизнинг бирлашмамиз ҳам 1 январдан бошлаб маҳсулотни давлат қабулига ўтказади. Жуда муҳим иш, коллективимиз буни якдиллик билан маъқуллади. Аммо ҳанузгача бизнинг қўлимизда буюм тайёрловчилар ва истеъмолчилар учун ҳам, назорат органлари учун ҳам ягона бўлган аниқ-пухта мезонлар ва эталонлар йўқ. Давлат стандарти ва бошқа идоралар назорат мақсадида эмас, балки амалий иш юзасидан бизга мутахассислар юборишса, жуда фойдали бўлиб, улар ёрдамида давлат қабули ва корхоналар ўзаро муносабатларининг конкрет дастури ишлаб чиқилган бўлур эди.

Ҳозир бирлашмада ишчиларнинг 85,7 проценти бригада пудрати усулига жалб этилган. Аммо чала-ярим хўжалик ҳисоби устидан чиқиб турибмиз. Бригадаларда асбобларни, металлни тежашга ўрганиб олдилар. Лекин ҳозиргача энергияни, ёнилғини ҳисобга олаётганимиз йўқ. Иқтисодчиларнинг айтишича, кўпчилик нормативлар, ўлчов воситалари йўқ эмиш. Оқибатда ишнинг кўзини билиб, хўжалик юритиш тўғрисидаги талаб ҳаракатдаги бош шахс — яъни ишчигача етиб бормаяпти. Ҳозирча умуман «Ўзбексельмаш»да иқтисод қилиб қолинган нарсалар рўйхати қоғоздаги ажабтовур амалларни бажариш — мусбат-манфий ғалаба рапорти йўли билан ҳисобланмоқда ва мукофотга узундан-узоқ рўйхат тавсия этилмоқда. Одамлар баъзан нега мукофот олишганини билмай ҳам қолишмоқда.

Бизга сарф-харажатларни ишончли камайтирадиган дастур лозим. Бу дастур министрлик кабинетларида ва иш жойларида «ясалиши» керак.

Бирлашмамиз икки, узлуксиз ишлаб чиқаришда эса уч сменада ҳам ишламоқда. Меҳнат коллективлари ўз қарорлари билан кечки ва тунги сменаларда ишлаётганлар учун анчагина имтиёзлар белгилаб қўйди. Аммо ҳар бир корхонада бу имтиёзлар турличадир. Баъзи завод-фабрикаларда эса бу имтиёзлар жорий этилмаган. Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети бу ишда тартиб ўрнатиши керак. Шаҳар транспорти иши билан боғлиқ бир қанча муаммолар пайдо бўлдики, бу меҳнаткашларнинг адолатли эътирозига сабаб бўлмоқда.

Бирлашмамизда 360 дан кўпроқ киши ҳам ишлаб, ҳам ўқийди. Улар иккинчи ва учинчи сменада ишлашдан озод қилиниши табиий. Кечки сменада ўқиётган студентлар республикада ўн минглабдир. Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги шу тоифадаги студентлар учун меҳнат маромини ҳисобга олиб, сменали машғулотлар ташкил этар? Маълумки, бизнинг меҳнат тўғрисидаги қонунларимизга кўра, хотин-қизлар ҳам тунги сменалардан (алоҳида зарур ҳоллар бундан мустасно) озод қилинган. «Ўзбексельмаш»да ишловчиларнинг қарийб 38 процентини эса хотин-қизлар ташкил этади, оқибатда меҳнат маромининг жиддий бузилиши рўй бермоқда. Шу боисдан меҳнат тўғрисидаги қонунларга ўзгаришлар киритилишини таклиф этамиз.

Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги шарафига «Ўзбексельмаш» заводи ўз зиммасига оширилган социалистик мажбуриятлар олди. Уларни бажариш учун биз ижодкорлик билан ташаббус кўрсатиб, масъулиятни ва интизомни чуқур ҳис этиб, КПСС XXVII съезди қарорлари талаб қилганидек меҳнат қиламиз.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»
ХАТЛАР ВА ОММАВИЙ
ИШЛАР БЎЛИМИДА

ЖАМОАТЧИЛИК СОВЕТИНИНГ НАВБАТДАГИ ҚАБУЛИ

Ўтган чоршанба куни «Тошкент ҳақиқати» газетаси редакцияси ҳузуридаги ҳуқуқ, социалистик қонунчиликни пропаганда қилиш жамоатчилик Советининг навбатдаги қабули ўтказилди. Шу куни Тошкент шаҳар прокурорининг ёрдамчиси Нурмат Турсунматов меҳнаткашларни қабул қилди.

Жамоатчилик Советининг навбатдаги қабули эртага — 10 декабрь чоршанба куни ўтказилади. Бу сафар қабулни область 1-нотариал конторасининг бош нотариуси Мамлакат Амирова бошқаради.

Жамоатчи Совет қабулхонаси Ленинград кўчаси, 32-уй, 7-қават, 742-хонага жойлашган. Телефонлар: 33-40-48; 32-53-54.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИ
ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ ИЧКИ
ИШЛАР БОШҚАРМАСИДА

ЖИНОЯТЧИ БИР КУНДА ҚЎЛГА ОЛИНДИ

1986 йил 5 декабрь куни Ангрен шаҳрида оғир жиноят содир қилинди: квартирага тунаш учун кирган қотиллар балоғатга етмаган икки қизни ўлдириб кетишди.

Область Совети ижроия комитети ички ишлар бошқармасининг хабарига кўра жиноятчилар бир кунда қўлга олиндилар.

Ҳозир қотиллар устидан тергов давом этмоқда, улар суд олдида қилмишларига яраша жавоб берадилар.

Редактор Н. НАСИМОВ.

Р. 13127. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64684. Б. 1772. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12